

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΗ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 | 15 ΙΟΥΛΙΟΥ 1970 | ΑΡΙΘ. 14

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α'

XXIII .1. Ὁ οἰκτίρμων κατὰ πάντα καὶ εὐεργετικὸς πατήρ ἔχει σπλάγχνα ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν, ἡπίως τε καὶ προσηνῶς τὰς χάριτας αὐτοῦ ἀποδίδει τοῖς προσερχομένοις αὐτῷ ἀπλήρῃ διανοίᾳ. 2. διὸ μὴ διψυχῶμεν, μηδὲ
5 ἰνδαλλέσθω ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἐπὶ ταῖς ὑπερβαλλούσαις καὶ ἐνδόξοις δωρεαῖς αὐτοῦ. 3. πόρρω γενέσθω ἀφ' ἡμῶν ἡ γραφὴ αὕτη, ὅπου λέγει· *Ταλαίπωροί εἰσιν οἱ διψυχοί, οἱ δισταύοντες τῇ ψυχῇ, οἱ λέγοντες· Ταῦτα ἠκούσαμεν καὶ ἐπὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ ἰδοὺ, γεγηράκαμεν, καὶ οὐδὲν ἡμῶν τούτων*
10 *συμβέβηκεν.* 4. ὦ ἀνόητοι, συμβάλετε ἑαυτοὺς ξύλω· λάβετε ἄμπελον· πρῶτον μὲν φυλλορροεῖ, εἶτα βλαστὸς γίνεται, εἶτα φύλλον, εἶτα ἄνθος, καὶ μετὰ ταῦτα ὄμφαξ, εἶτα σταφυλὴ παρεστηκωῖα. ὁρᾶτε, ὅτι ἐν καιρῷ ὀλίγῳ εἰς πέπειρον καταντᾷ ὁ καρπὸς τοῦ ξύλου. 5. ἐπ' ἀληθείας ταχὺ καὶ ἐξαίφνης
15 τελειωθήσεται τὸ βούλημα αὐτοῦ συνεπιμαρτυροῦσης καὶ τῆς γραφῆς, ὅτι *ταχὺ ἦξει καὶ οὐ χρονιεῖ, καὶ ἐξαίφνης ἦξει ὁ κύριος εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ, καὶ ὁ ἅγιος, ὃν ὑμεῖς προσδοκᾶτε.*

7 Πρβ. Ἰακ. 1,8.4,8. 16 Ἡσ. 13, 22. Μαλ. 3,1. Πρβ. Ἀββακ. 2,3. Ἐβρ. 10,37.

6 πόρρω + γε I | 7 αὕτη: αὐτοῦ I | ὅπου ΑΙΣ : ἡ ΔΚΚ² | 8 τῇ ψυχῇ ΙΑ : τὴν ψυχὴν Α | καί: λ. ΔΚΚ² | 11 πρῶτον μὲν φυλλορροεῖ: λ. I | καὶ μετὰ ταῦτα ΑΙ : εἶτα ΔΚΚ²Σ.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΡΩΜΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α΄ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

(Ἀπόδοσις εἰς ἀπλὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν).

XXIII. 1. Ὁ οἰκτίρμων (ὁ φιλεῦσπλαγχνος) κατὰ πάντα καὶ εὐεργετικὸς Πατὴρ (ὁ οὐράνιος) ἔχει σπλάγχνα (οἰκτιρμῶν καὶ ἐλέους) δι' ὅσους τὸν φοβοῦνται, καὶ ἤπια καὶ μὲ πραότητα θ' ἀποδώσῃ τὰς θείας Αὐτοῦ χάριτας σὲ ὅσους προσέρχονται (καταφεύγουν) εἰς Αὐτὸν μὲ ἀγαθὴν πρόθεσιν (μὲ καθαρὰν τὴν σκέψιν). 2. Διὰ τοῦτο ἅς μὴ ἀμφιβάλλωμεν ἀμφιταλαντευόμενοι, μήτε ἡ ψυχὴ μας νὰ πλάττῃ φανταστικὰς εἰκόνας (ὀλιγοπιστοῦσα) διὰ τὰς ὑπερόχους καὶ ἐνδόξους δωρεὰς Αὐτοῦ. 3. Μακρὰν ἔστω ἀπὸ ἡμᾶς τὸ νόημα τοῦ χωρίου τούτου τῆς Γραφῆς, ὅπου λέγει· Ταλαίπωροι (ἐλεεινοὶ) εἶναι οἱ δίψυχοι, οἱ ὅποιοι διστάζουν εἰς τὴν ψυχὴν των, οἱ ὅποιοι λέγουν· Αὐτὰ τὰ ἴδια ἠκούσαμεν καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν πατέρων μας, καὶ νὰ, ἔχομεν γηράσει, καὶ τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν μᾶς συνέβη. 4. Ὡ ἀνόητοι, συγκρίνατε τὸν ἑαυτὸν σας μὲ ἓνα οἰονδήποτε δένδρον, πάρετε (ὡς παράδειγμα) τὸ ἀμπέλι· πρῶτα μὲν χάνει τὸ φύλλωμά του, ἔπειτα γίνεται βλαστάρι, ἔπειτα βγάζει τὰ φύλλα, ἔπειτα τὰ ἄνθη, καὶ ὕστερα ἀπὸ αὐτὰ γίνεται ἀγουρίδα, ἔπειτα φανερόνεται τὸ σταφύλι. Βλέπετε, ὅτι σὲ ὀλίγον καιρὸν (σὲ σύντομον χρόνον) ὁ καρπὸς τοῦ ξύλου (τῆς ἀμπέλου) καταντᾷ εἰς ὄριμον σταφυλὴν. 5. Ἀληθινά, γρήγορα καὶ αἰφνίδια θὰ ἐκπληρωθῇ (θὰ πραγματοποιηθῇ) τὸ ἅγιον Αὐτοῦ βούλημα (ὁ τῆς θείας Αὐτοῦ βουλῆς σκοπός), πρᾶγμα τὸ ὅποιον συνεπιμαρτυρεῖ (καὶ ἐπιβεβαιώνει) καὶ ἡ Ἁγία Γραφή, (λέγουσα) ὅτι «γρήγορα θὰ ἔλθῃ καὶ δὲν θὰ βραδύνη (δὲν θὰ καθυστερήσῃ), καὶ αἰφνίδια θὰ ἔλθῃ ὁ Κύριος εἰς τὸν Ναὸν Αὐτοῦ, καὶ ὁ Ἅγιος, τὸν Ὅποιον σεῖς προσδοκᾶτε (ἀναμένετε).

(Συνεχίζεται)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ
Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Οἱ ἔμφυχοι Ναοί.

Καθ' ἃ ἀγγέλλονται ἐκ Μεξικῆ, ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Κουαρνεβάκα Σεβ. Μεντίζ Ἀρκὲς διεκήρυξε δημοσίως ἐνώπιον 10.000 πιστῶν ὅτι ἀντιτίθεται εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν μεγαλειώδους ναοῦ πρὸς τιμὴν τῆς Θεοτόκου, τοῦ ὁποίου ἡ δαπάνη θὰ ὑπερέβαινε τὰ 13 ἑκατομμύρια δολλαρίων. «Τοῦτο», εἶπεν ὁ ἐπίσκοπος, «θὰ ἀπετέλει ὕβριν κατὰ τῶν πτωχῶν. Ἡ πίστις εἶναι σπουδαιότερα τῶν οἰκοδομῶν». Ἡ στάσις αὕτη εἶναι φωτεινὴ καὶ σύμφωνος πρὸς τὸ ὕγιές εὐαγγελικὸν αἶσθημα καὶ κριτήριον. Καλὸν καὶ χρήσιμον εἶναι νὰ κτιζῶνται ναοὶ ἐκ λίθων, ἀλλ' ἔτι χρησιμότερον εἶναι νὰ οἰκοδομῆται ὁ Χριστιανικὸς λαὸς μὲ τὸ ἄμεσον καὶ πρωταρχικὸν ἐνδιαφέρον τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν πτωχῶν. Ἐκαστος πιστός, ὡς λέγει ὁ Παῦλος, εἶναι «ναὸς τοῦ Θεοῦ» καὶ αὐτοὺς τοὺς ἔμφυχους ναοὺς πρέπει ἡ Ἐκκλησία νὰ προσέχη καὶ νὰ «οἰκοδομῆ», βαίνουσα μὲ διάκρισιν καὶ δίδουσα τὴν προτεραιότητα εἰς τὴν ἀξίαν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Καὶ τὴν ψυχὴν βλέπτει καὶ δὲν ὠφελεῖ ἡ ὕλική πολυτέλεια.

«Ὁ κόσμος εἶναι ἡ ἐνορία μου».

Μὲ θέμα «Ὁ κόσμος εἶναι ἡ ἐνορία μου» ὠργανώθη προσφάτως εἰς Μάλταν συνέδριον ἐπὶ τῆς καλλιτέρας διανομῆς τοῦ ἐφημεριακοῦ ρωμαιοκαθολικοῦ Κλήρου εἰς τὸν κόσμον. Εἰς τὸ συνέδριον τοῦτο ἐτονίσθησαν καὶ ὑπεγράμμισθησαν ὠρισμένοι ἀλήθειας χρήσιμοι καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν. Μία τούτων εἶναι ἡ ἐξῆς: «Οἱ ἱερεῖς ὀφείλουσι νὰ λάβουν συνείδησιν ὅτι, ἂν καὶ ὑπηρετοῦν εἰς ὠρισμένην ἐκκλησιαστικὴν ἐπαρχίαν, ἀνήκουσι εἰς τὴν παγκόσμιον Ἐκκλησίαν καὶ ὁ κόσμος ὅλος εἶναι ἐνορία των. Πράγματι, ὅπουδήποτε καὶ ἂν εὑρεθῇ ὁ ἱερεὺς, ἔχει καθήκοντα συμπεριφορᾶς ἀνάλογα πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα τοῦ ὑπαγορεύονται

εἰς τὰ ἐνοριακά του πλαίσια. Εἶναι παντοῦ ἐκπρόσωπος τοῦ ἀρχιποίμενος Χριστοῦ καὶ «οἰκονόμος» τῶν μυστηρίων τῆς χάριτος.

Οἱ Πατέρες εἰς μετάφρασιν.

Πληροφορούμεθα ὅτι σοβαρὰ ἐκδοτικὴ ἐπιχείρησις τῶν Ἀθηνῶν προγραμματίζει τὴν ἔκδοσιν μεγάλης σειρᾶς πατερικῶν κειμένων εἰς μετάφρασιν, ἀναθέσασα ταύτην εἰς δοκίμους θεολόγους. Ἡ ἰδιωτικὴ αὕτη πρωτοβουλία εἶναι ἀξιεπαινος, διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ πολύτιμος θησαυρὸς τῆς πατερικῆς σοφίας θὰ ἔλθῃ εἰς τὸ φῶς καὶ θὰ γίνῃ προσιτὸς εἰς εὐρέα στρώματα τοῦ λαοῦ μας. Ἰδιαιτέρως οἱ ἐφημέριοι θὰ ἔχουν οὕτω μίαν πηγὴν ἀντλήσεως διδαγμάτων διὰ τὸ ἔργον των καὶ θὰ ὠφεληθοῦν ἀνυπολογίστως ἀπὸ αὐτῆν. Διότι οἱ Πατέρες, ἐκτὸς τῶν ἄλλων πλεονῶν των ὡς διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας, ἔχουν πολλὰ νὰ προσφέρουν εἰς τὸν τομέα τῆς ποιμαντικῆς καταρτίσεως, ἀναδειχθέντες οἱ ἴδιοι ἀπαράμιλλοι μιμηταὶ τοῦ Ἀρχιποίμενος Χριστοῦ.

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Ι Σ

Ἀποφάσει τῆς Ἐποπτικῆς Συνδικτικῆς Ἐπιτροπῆς (Πρακτικὸν τῆς 23/1/69) ἅπαντες οἱ Ἱ. Ναοὶ τῆς Χώρας εἰς τοὺς ὁποίους ἀπεστέλλετο ἡ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» δὲν θὰ λαμβάνωσιν εἰς τὸ ἐξῆς φύλλον καθ' ὑποχρέωσιν. Οἱ Πρόεδροι τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλιῶν ἐκάστου Ἱ. Ναοῦ, ἐφ' ὅσον ἐπιθυμοῦν νὰ συνεχισθῇ ἡ ἀποστολὴ διὰ νὰ ἔχωσι τὴν σειρὰν τῶν τόμων τοῦ Περιδικοῦ εἰς τὰς Βιβλιοθήκας τῶν Ἱ. Ναῶν, παρακαλοῦνται νὰ δηλώσωσι τοῦτο ἐγγράφως, συναποστέλλοντες καὶ τὴν ἐξ 100 δραχμῶν ἐτησίαν συνδρομὴν, ὁδὸς Ἰωάννου Γενναδίου, Ἀθῆναι (140), Περιδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΩΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

Οί άγιοι, τούς όποιους τιμᾶ ἡ Ἐκκλησία μας, ἀποτελοῦν ζωντανά μορφωτικά πρότυπα. Ἡ οὐσία παντός μορφωτικοῦ προτύπου συνίσταται εἰς τὸ ὅτι τοῦτο συνδυάζει ἄρμονικῶς τὸ ἀξιολογικόν καί τὸ ὄντολογικόν στοιχείον, δοθέντος ὅτι εἰς τὴν προσωπικότητα αὐτοῦ αἱ ἀξίαι καί τὰ ἰδεώδη ἔχουν γίνει πραγματικότης. Ἐξοχος ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι ἡ σχετικὴ διδασκαλία τῶν μεγάλων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας:

Ἐὸ Μέγας Βασίλειος, ὁμιλῶν διὰ τούς ἁγίους τεσσαράκοντα μάρτυρας, λέγει χαρακτηριστικῶς τὰ ἐξῆς, τὰ ὁποῖα παρουσιάζομεν εἰς νεοελληνικὴν ἀπόδοσιν: «Ἐμπρὸς λοιπόν, ἀφοῦ φέρωμεν αὐτούς (τούς ἁγίους μάρτυρας) εἰς τὸ μέσον μὲ τὴν ὑπόμνησιν (τῆς ζωῆς των), ἅς προσφέρωμεν κοινὴν τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν εἰς ὄλους τούς παρόντας, ἀφοῦ παρουσιάσωμεν ἐνώπιον ὄλων, ὅπως εἰς ἓν ζωγραφικόν ἔργον, τὰ κατορθώματα τῶν ἀνδρῶν. Διότι πολλάς φορές καί λογογράφοι καί ζωγράφοι καθίστοῦν εἰς ἡμᾶς γνωστά καί τὰ ἀνδραγαθήματα τῶν πολέμων, ἐκεῖνοι μὲν ἐξωραϊζόντες αὐτὰ μὲ τὸν λόγον, αὐτοὶ δὲ ἀποτυπώνοντες αὐτὰ εἰς ζωγραφικούς πίνακας, καί τοιουτοτρόπως καί οἱ μὲν καί οἱ δὲ παρεκίνησαν πρὸς ἐκδήλωσιν γενναιότητος. Διότι ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἡ ἱστορικὴ ἀφήγησις παρουσιάζει μὲ τὴν ἀκοήν, αὐτὰ τὰ ἴδια ἢ ζωγραφικῆ, ἂν καὶ σιωπᾶ, παρουσιάζει μὲ τὴν μίμησιν. Τοιουτοτρόπως λοιπόν καί ἡμεῖς ἅς ὑπενθυμίσωμεν τὴν ἀρετὴν τῶν ἀνδρῶν εἰς τούς παρόντας καί, τρόπον τινά, ἀφοῦ θέσωμεν ὑπ' ὄψιν των τὰς πράξεις, ἅς παρακινήσωμεν πρὸς τὴν μίμησιν τούς γενναιοτέρους καί τούς συγγενεστέρους πρὸς αὐτούς κατὰ τὴν διάθεσιν. Διότι αὐτὸ εἶναι τὸ ἐγκώμιον τῶν μαρτύρων, τὸ νὰ λαμβάνουν παρόρμησιν πρὸς τὴν ἀρετὴν οἱ συνηθροισμένοι (εἰς τὸν ναόν)».

Καὶ κατὰ τὸν Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνὸν ὁ καλύτερος ἑορτασμός τῆς μνήμης τῶν ἁγίων εἶναι ἡ μίμησις τῆς ζωῆς των: «Πόσα, λέγει, δὲν θὰ ἤμποροῦσες νὰ κάμης, διὰ νὰ εὕρης ἓνα προστάτην, πὸν ἤμπορεῖ νὰ σὲ παρουσιάσῃ εἰς τὸν θνητὸν βασιλέα καὶ

νά ὀμιλήσῃ πρὸς αὐτὸν διὰ σέ; Λοιπὸν δὲν πρέπει νά τιμῶμεν τοὺς προστάτας ὀλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, οἱ ὅποιοι μεσιτεύουν ὑπὲρ ἡμῶν εἰς τὸν Θεόν; Βεβαίως πρέπει νά τοὺς τιμῶμεν, ἀνεγείροντες ναοὺς εἰς τὸν Θεόν, ποὺ τιμῶνται μὲ τὸ ὄνομά των, προσφέροντες δῶρα, δοξάζοντες τὰς μνήμας αὐτῶν καὶ ἑορτάζοντες αὐτὰς μὲ πνευματικὴν εὐφροσύνην... Μὲ ψαλμοὺς καὶ ὕμνους καὶ πνευματικὰ ἄσματα καὶ μὲ κατάνυξιν καὶ μὲ ἐκδήλωσιν εὐσπλαγχνίας πρὸς τοὺς πάσχοντας ἅς τιμήσωμεν τοὺς ἁγίους. Ἄς ὑψώσωμεν εἰς αὐτοὺς ἀναμνηστικὰς στήλας καὶ εἰκόνας, ποὺ προσελκύουν τὸ βλέμμα, καὶ ἅς γίνωμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ζωντανὰι στήλαι των καὶ εἰκόνες μὲ τὴν μίμησιν τῶν ἀρετῶν. Ἄς τιμήσωμεν τὴν Θεοτόκον ὡς κυριολεκτικῶς καὶ ἀληθῶς Μητέρα Θεοῦ. Τὸν Προφήτην Ἰωάννην, ὡς Πρόδρομον καὶ βαπτιστὴν καὶ ἀπόστολον καὶ μάρτυρα... Τοὺς ἀποστόλους, ὡς ἀδελφοὺς τοῦ Κυρίου καὶ αὐτόπτας..., καὶ τοὺς μάρτυρας τοῦ Κυρίου, οἱ ὅποιοι ἔχουν ἐκλεγῆ ἐκ πάσης τάξεως, ὡς στρατιώτας Χριστοῦ..., τῶν ὁποίων ἀρχηγὸς εἶναι ὁ Πρωτοδιάκονος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπόστολος καὶ πρωτομάρτυς Στέφανος· καὶ τοὺς ὀσίους Πατέρας ἡμῶν, τοὺς θεοφόρους ἀσκητάς, οἱ ὅποιοι ἠγωνίσθησαν ἀπεγνωσμένως πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ πλέον μακροχρονίου καὶ περισσότερον βασανιστικοῦ μαρτυρίου τῆς συνειδήσεως. Τοὺς προφῆτας, οἱ ὅποιοι ἔζησαν πρὸ τῆς ἐποχῆς τῆς χάριτος, τοὺς Πατριάρχας, τοὺς δικαίους, οἱ ὅποιοι προανήγγειλαν τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου. Ἐξετάζοντες μὲ προσοχὴν τὴν ζωὴν πάντων τούτων, ἅς μιμηθῶμεν τὴν πίστιν, τὴν ἀγάπην, τὴν ἐλπίδα, τὸν ζῆλον, τὸν βίον, τὴν καρτερικὴν ἀντιμετώπισιν τῶν παθημάτων, τὴν ὑπομονὴν μέχρις αἵματος, διὰ νά συμμετάσχωμεν μαζί των καὶ εἰς τοὺς στεφάνους τῆς δόξης».

Τοιοιουτρόπως οἱ ἅγιοι μὲ τὸ φωτεινὸν παράδειγμά των εἶναι οἱ κατ' ἐξοχὴν διδάσκαλοι. Ὡς ἔλεγεν ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, «ὁ παιδεύων οὐ λόγῳ μόνον διδάσκει, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ. Αὕτη γὰρ ἡ ἀρίστη διδασκαλία ἐστὶ τοῦ διδάσκοντος».

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Τακτικὸς Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΤΟ ΣΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Β'

Τῇ ζ' τοῦ μηνὸς Μαΐου ἐορτάζομεν τὴν ἀνάμνησιν τοῦ ἐν οὐρανῷ φανέντος σημείου τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

Ὁ Τίμιος Σταυρὸς ἐφάνη εἰς τὸν οὐρανὸν τὴν 7ην Μαΐου τοῦ ἔτους 346, ὅταν ἀρχιεπίσκοπος Ἱεροσολύμων ἦταν ὁ ἅγιος Κύριλλος καὶ βασιλεὺς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁ Κωνσταντῖος (337-361), υἱὸς τοῦ Μεγ. Κωνσταντίνου.

Τὸ θαῦμα ἐξιστορεῖ ὁ ἴδιος ὁ ἅγιος Κύριλλος στὸν βασιλέα Κωνσταντῖον δι' ἐπιστολῆς, στὴν ὁποίαν ἀνάμεσα σι' ἄλλα γράφει: «Ἐπὶ μὲν τοῦ θεοφιλεστάτου καὶ μακαρίας μνήμης Κωνσταντίνου τοῦ σοῦ πατρὸς τὸ σωτήριον τοῦ Σταυροῦ ζύλον ἠύρηται ἐν Ἱεροσολύμοις... ἐπὶ δὲ σοῦ, δέσποτα πανευσεβέστατε βασιλεῦ, οὐκ ἀπὸ τῆς γῆς λοιπὸν, ἀλλ' ἐξ οὐρανῶν τὰ θαυματουργήματα. Τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τὸ τῆς κατὰ τοῦ θανάτου νίκης τρόπαιον, ὁ μακάριος λέγω Σταυρὸς, φωτὸς μαρμαρυγαῖς ἀναστράπτων ἐν Ἱεροσολύμοις ὤφθη.

» Ἐν γὰρ ταῖς ἀγίαις ταύταις ἡμέραις τῆς ἀγίας πεντηκοστῆς, νόνησις ματαίαις, περὶ τρίτην ὥραν (10 π.μ.) παμμεγέθης Σταυρὸς ἐκ φωτὸς κατεσκευασμένος ἐν οὐρανῷ ὑπεράνω τοῦ Ἁγίου Γολγοθᾶ καὶ μέχρι τοῦ ἁγίου ὄρους τῶν ἐλαιῶν ἐκτεταμένος ἐφαίνετο, οὐχ ἐνὶ καὶ δευτέρῳ μόνῳ φανείς, ἀλλὰ παντὶ τῷ τῆς πόλεως πλήθει φανερώτατα δειχθείς. Οὐχ ὡς ἂν τις νοήσειεν ἔξωθεν κατὰ φαντασίαν παραδραμῶν (ὄχι ὅπως θὰ φαντάζεται κανεὶς, ὅτι ἐφάνη γὰρ μιὰ στιγμή καὶ ἐχάθη) ἀλλ' ἐπὶ πλείοσιν ὥραις ὑπὲρ γῆν ὀφθαλμοφανῶς θεωρούμενος καὶ ταῖς ἀπαστραπτούσαις μαρμαρυγαῖς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας νικήσας, ἦν γὰρ ἂν αὐτῶν νικώμενος καὶ ἐκαλύπτετο (=διαφορετικὰ θὰ τὸν νικοῦσαν οἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου καὶ θὰ τὸν σκέπαζαν), εἰ μὴ δυνατωτέρας τοῦ γεγονότος ἡλίου τοῖς ὄρωσι παρεῖχε τὰς λαμπηδόνας. Ὡς (=ἀποτέλεσμα αὐτοῦ ἦτο ὅτι) ἅπαν μὲν ἀθρώως ἐξ αὐτῆς (=στὸ ἄψε - σβῆσε) εἰς τὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν (=τὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως) ἐπιδραμεῖν τὸ τῆς πόλεως πλῆθος τῷ τῆς θεοπτίας φόβῳ μετ' εὐφροσύνης κατασχεθέν, νέων ἅμα καὶ πρεσβυτέρων, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, καὶ πάσης ἡλικίας, καὶ μέχρις αὐτῶν τῶν κατ' οἴκους θαλαμνομένων κορῶν, ἐντοπίων καὶ ξένων, χριστιανῶν τε ἅμα καὶ τῶν ἀλλαχόθεν ἐπιδημούντων ἐθνικῶν, ὁμοθυμαδὸν δὲ πάντων ὡς

ἐξ ἑνὸς στόματος Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ τὸν θαυματοποιὸν ἀνυμνούντων ἔργῳ τε καὶ πείρᾳ παραλαβόντων (=γιατὶ δὲ πράγματι πιά τοὺς εἶχαν διδάξει) ...ὅτι χριστιανῶν τὸ δόγμα τὸ πανευσεβές οὐκ ἐν πειθοῖς σοφίας ἐστὶν λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει Πνεύματος καὶ δυνάμεως, οὐχ ὑπ' ἀνθρώπων μόνον καταγγελλόμενον, ἀλλ' ἐξ οὐρανῶν θεόθεν μαρτυρούμενον». (Β.Ε.Π. τ. 39, 272).

«Σταυροῦ παγέντος ἡγίασθη γῆ πάλαι, Καὶ νῦν φανέντος ἡγίασθη καὶ πόλος (=οὐρανός)».

Μὴν ξεχνᾶμε, ὅτι ὁ Θεὸς δίνει πάντοτε σημεῖο μόνο. Μιὰ φορὰ γιὰ πάντα. Μὲ σκοπὸ νὰ φωτίζη τις διάνοιες τῶν ταπεινῶν καὶ νὰ δίνη περιθώριο γιὰ κάθε εἶδους μικρολογία στοὺς «δεινούς συζητητάς».

Ἡ φανέρωσις τοῦ σημείου τοῦ Σταυροῦ στὸν οὐρανὸ δυὸ φορές, μᾶς διδάσκει ὅτι τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ εἶναι ἡ σφραγὶς τοῦ Χριστοῦ, τὸ σημεῖο τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, τὸ παντοτεινὸ καὶ ἀκατανίκητο ὄπλο καὶ τὸ ὄργανο τοῦ ἀγιασμοῦ τῶν πάντων.

Ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων γράφει: «Μὴ ἐπαισχυνθῶμεν τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ κἂν ἄλλος ἀποκρύπτη, σὺ φανερῶς ἐπὶ μετώπῳ σφραγίζου (κάνε τὸ σταυρὸ σου), ἵνα οἱ δαίμονες τὸ σημεῖον ἰδόντες τὸ βασιλικὸν μακρὰν φύγωσι τρέμοντες. Ποίει δὲ τοῦτο τὸ σημεῖον ἐσθίων καὶ πίνων, καθήμενος, κοιταζόμενος, ἐξανιστάμενος, λαλῶν, περιπατῶν, ἀπαξιαπλῶς ἐν παντὶ πράγματι· ὁ γὰρ ἐνταῦθα σταυρωθεὶς ἐν οὐρανοῖς ἄνω ἐστίν. Εἰ μὲν γὰρ σταυρωθεὶς καὶ ταφεὶς ἐναπέμεινε τῷ τάφῳ, εἴχομεν ἂν ἐπαισχύνεσθαι. Νυνὶ δὲ ὁ ἐν τῷ Γολγοθᾷ τούτῳ σταυρωθεὶς ἀπὸ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς ὄρους τῶν ἐλαιῶν ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν» (Β.Ε.Π. τ. 39, 71).

Καὶ ἄλλοῦ γράφει ὁ ἴδιος μέγας Πατὴρ: «Ἐπὶ μετώπῳ μετὰ παρρησίας δακτύλους ἢ σφραγὶς (=νὰ κάνης μὲ τὰ δάχτυλά σου τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ μὲ θάρρος καὶ ἐμπιστοσύνη) καὶ ἐπὶ πάντων ὁ σταυρὸς γενέσθω: ἐπὶ ἄρτων βιβρωσκομένων καὶ ἐπὶ ποτηρίων πινομένων, ἐν εἰσόδοις, ἐν ἐξόδοις, πρὸ τοῦ ὕπνου, κοιταζομένοις καὶ διανισταμένοις, ὀδεύουσι καὶ ἠρεμοῦσι. Μέγα τὸ φυλακτήριον, δωρεὰν διὰ τοὺς πένητας, χωρὶς καμάτου διὰ τοὺς ἀσθενεῖς ἐπειδὴ παρὰ Θεοῦ ἢ χάρις. Σημεῖον πιστῶν, (=ἀπὸ ἐδῶ καταλαβαίνεις ἂν εἶναι ὁ ἄνθρωπος πιστός, ἀπὸ τὸ ἂν κάνη τὸ Σταυρὸ του) καὶ φόβος δαιμόνων». (Β.Ε.Π. τ. 34, 168).

Μιὰ καὶ καταλήξαμε μὲ τὰ λόγια τοῦ ἁγίου Κυρίλλου, ὅτι τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ εἶναι φόβος δαιμόνων, ἃς ἰδοῦμε τί μᾶς

λέγει ἡ πείρα τοῦ ἀνθρώπου, πού ἦλθε μὲ τὰ δαιμόνια στὴν πιὸ ὀξεῖα σύγκρουσι πού γνώρισε ποτὲ ὁ κόσμος, τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου. Γράφει ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος στὸ βίο τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου: «Οἱ πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενοι τῶν γνωρίμων, ἐπεὶ μὴ συνεχῶρει τούτους εἰσελθεῖν (=δὲν τοὺς ἄφησε νὰ μποῦν στὸ κελλί του), ἔξω πολλακίς ἡμέρας καὶ νύκτας ποιοῦντες, ἤκουον ὡς ὄχλων ἔνδον θορυβούντων, κτυπώντων, φωνάς ἀφιέντων οἰκτρὰς καὶ κραζόντων (=ἄκουαν ἀπὸ μέσα θορύβους, κτύπους, φωνές κλαψιάρικες τόσο πολλές πού θὰ ἔλεγε κανεὶς πὼς μέσα γινόταν συλλαλητήριο.) Ἀπόστα τῶν ἡμετέρων· τί σοὶ καὶ τῇ ἐρήμῳ; (=τί δουλειὰ ἔχεις στὴν ἔρημο;), οὐ φέρεις τὴν ἡμῶν ἐπιβουλήν (=θὰ σοῦ κάνομε τόσα, ὥστε δὲν θὰ ἀντέξῃς.) Τὴν μὲν οὖν ἀρχὴν εἶναι τινὰς σὺν αὐτῷ μαχομένους ἀνθρώπους, καὶ τούτους διὰ κλιμάκων εἰσεληλυθέναι πρὸς αὐτόν, ἐνόμιζον οἱ ἔξωθεν! Ὡς δὲ διὰ τινος τρυμαλιαῖς παρακύψαντες οὐδένα ἔβλεπον (=ὅταν ὁμως κύτταζαν ἀπὸ κάποια τρύπα καὶ δὲν εἶδαν μέσα κανένα), τότε δὴ λογισάμενοι δαίμονας εἶναι τούτους καὶ φοβηθέντες αὐτοί, τὸν Ἀντώνιον ἐκάλουν (=εἰς βοήθειαν!). Ὁ δὲ (Ἀντώνιος) μᾶλλον τούτων ἤκουεν ἢ ἐκείνων ἐφρόντιζε! (Δηλ. Ὁ ἅγιος Ἀντώνιος δὲν ἔδινε καμμιά σημασία στὸ θόρυβο πού ἔκαναν μέσα τὰ δαιμόνια, ἀλλὰ εἶχε τενωμένο τὸ αὐτί του νὰ ἀκούῃ καλὰ αὐτοὺς πού ἐφώναζαν ἀπὸ ἔξω: Ἀντώνιε, σῶσε μας!). Καὶ προσελθὼν ἐγγυὲς τῆς θύρας παρεκάλει τοὺς ἀνθρώπους ἀναχωρεῖν καὶ μὴ φοβεῖσθαι· οὕτω γὰρ ἔλεγε τοὺς δαίμονας φαντασίας ποιεῖν κατὰ τῶν δειλιώντων. Ὑμεῖς οὖν σφραγίσατε ἑαυτοὺς καὶ ἅπιτε θαρροῦντες (=κάνετε τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ καὶ φύγετε χωρὶς πιά νὰ φοβῆσθε.) καὶ τούτους ἄφετε παίζειν ἑαυτοῖς. (=καὶ αὐτοὺς ἀφήσατέ τους νὰ παίξουν!). Οἱ μὲν οὖν ἀπῆρχοντο τετειχισμένοι τῷ σημείῳ τοῦ Σταυροῦ. (=ἔκαναν τὸ σταυρό τους καὶ ἔφευγαν χωρὶς νὰ φοβοῦνται καὶ χωρὶς νὰ κινδυνεύουν). (B.E.Π. τ. 33, 19).

Ὁ Σταυρὸς εἶναι τὸ ὄργανον τῆς εὐλογίας καὶ τοῦ ἁγιασμοῦ.

Ὁλόκληρη ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία στηρίζεται στὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ καὶ στὴν ἀνεξίτηλη σφραγίδα πού ἀφήνει ἐπάνω σὲ ὁ,τιδήποτε σημειωθῇ.

Ὅταν γιὰ πρώτη φορὰ ὁ ἄνθρωπος παρουσιάζεται στὸν λειτουργὸ τῆς Ἐκκλησίας διὰ νὰ λάβῃ εὐλογία, ὁ ἱερεὺς σφραγίζων, δηλαδὴ κάνοντας μὲ τὸ χέρι του σημεῖο Σταυροῦ ἐπάνω στὸν προσερχόμενο λέγει: «σημειωθῆτω ὁ Σταυρὸς τοῦ Μονογενοῦς Σου Υἱοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ καὶ τοῖς διαλογισμοῖς αὐτοῦ» (Εὐχὴ εἰς τὸ κατασφραγίσαι βρέφος).

Τοὺς κατηχομένους ὁ ἱερεὺς «σφραγίζει».

Εὐλογῶν τὸ νερὸ τοῦ βαπτίσματος «σφραγίζει». Ἀγιάζοντάς το ἐκφωνεῖ: «Συντριβήτωσαν ὑπὸ τὴν σημειώσιν τοῦ τύπου τοῦ Σταυροῦ Σου πᾶσαι αἱ ἐναντία δυνάμεις».

Ὅταν χρίῃ τὸν βαπτισθέντα, τὸν χρίει σταυροειδῶς.

Ὅταν κἀνὴ ἀρραβῶνα, «σφραγίζει».

Ὅταν εὐλογῇ τοὺς συνερχομένους εἰς γάμου κοινωνίαν, «σφραγίζει».

Εὐλογεῖ τὸν ἅγιον ἄρτον γιὰ νὰ γίνῃ σῶμα Χριστοῦ «σφραγίζων».

Εὐλογεῖ τὸ ἅγιον ποτήριον γιὰ νὰ γίνῃ αἷμα Χριστοῦ «σφραγίζων».

Ἡ εὐλογία ἰσχύει περισσότερο ἀπὸ τὰ λόγια. Δηλ. ἡ σφραγίς ἔχει πιὸ μεγάλη ἀξία ἀπὸ τὰ λόγια τῆς εὐχῆς: «καὶ ποιήσον τὸν μὲν ἄρτον τοῦτον... τὸ δὲ ἐν τῷ ποτηρίῳ...»

Εὐλογεῖ τὸν λαὸν «σφραγίζων», δηλ. κάνοντας μὲ τὸ χέρι του στὸν ἀέρα πρὸς τὸ μέρος τοῦ πιστοῦ λαοῦ σημεῖο Σταυροῦ.

Εὐλογεῖ τὸ ἅγιον ἔλαιον «σφραγίζων».

Ὁ ἀρχιερεὺς εὐλογεῖ τὸν χειροτονούμενον «σφραγίζων».

Παντοῦ, ὅπου γίνεται λόγος περὶ εὐλογίας κατὰ τὴν ἄγραφον παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ γίνεται «Σταυροῦ τύπος» ἀπὸ τὸν ἱερέα.

Γιὰ νὰ δώσῃ ἄφεσι ὁ ἱερεὺς εἴτε σὲ ζῶντα ἐξομολογούμενον εἴτε σὲ κεκοιμημένον «σφραγίζει», εὐλογεῖ μὲ τὸ χέρι του σταυροειδῶς.

Ὁ Σταυρὸς εἶναι ἡ ὠραιότης τῆς Ἐκκλησίας. Ὅπου καὶ νὰ στρέψῃ κανεὶς τὸ βλέμμα του μέσα σὲ μιὰ ἐκκλησία, θὰ ἰδῇ τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ.

Ὁ Σταυρὸς εἶναι ἡ ἁρμονία τῶν πιστῶν.

Ὁ Σταυρὸς εἶναι ἡ εὐπρέπεια τῆς θείας ἱερουργίας. Ὅπου καὶ ὅταν σημειώνεται, κάνει τὴν τελετὴ εὐάρεστη στὸ Θεό, σεμνὴ, εὐπρόσδεκτη.

Ὅταν ὁ ἱερεὺς ἐκφωνῇ τὸ «Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία», χαράσσει διὰ τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου Σταυροῦ τύπον.

Ὅταν παίρῃ τὸ Ἅγιο Εὐαγγέλιον ἀπὸ τὸ ἅγιο Ἀντιμήνσιο, ποιεῖ ἐπάνω αὐτοῦ Σταυρόν.

Ὅταν παίρῃ τὸν ἀστερίσκον ἀπὸ τὸ Δισκάριον στὸ «τὸν Ἐπινίκιον ὕμνον», ποιεῖ ἐπ' αὐτοῦ τύπον Σταυροῦ.

Προκειμένου νά ὑψώσῃ τὰ ἅγια ὁ Ἱερεὺς ἢ ὁ Διάκονος σταυρώνει τὰς χεῖράς του, καὶ κινεῖ αὐτὰς σταυροειδῶς, ἐνῶ συγχρόνως ἐκφωνεῖ τὸ «τὰ Σὰ ἐκ τῶν Σῶν».

Μελίσας τὸν ἅγιον ἄρτον κατατάσσει τὰ τέσσαρα τμήματα εἰς τὸ ἅγιον Δισκάριον σταυροειδῶς καὶ μετὰ παίρνει τὸ ἓνα, αὐτὸ ποὺ ἔχει τὰ γράμματα ΙΣ, ποιεῖ Σταυρὸν ἐπάνω τοῦ ἁγίου Ποτηρίου καὶ τὸ ρίχνει μέσα ἐνῶ λέγει: «πλήρωμα ποτηρίου πίστεως, Πνεύματος ἁγίου».

Τὸ ζέον δὲν τὸ χύνουν μέσα εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχε ἀλλὰ σταυροειδῶς.

Συμπέρασμα: Ὁ Σταυρὸς παντοῦ καὶ πάντοτε. Ἀκόμη καὶ ἐκεῖ ποὺ νομίζει κανεὶς πὼς δὲν εἶναι ἀπαραίτητος!

Ἀσφαλῶς, ὅμως, αὐτὸς ποὺ «νομίζει» δὲν ἔχει τόση πνευματικὴ σύνεσι, ὅση εἶχαν οἱ ἅγιοι πατέρες οἱ ὅποιοι ἐσκέφθηκαν διαφορετικὰ ἀπὸ αὐτόν.

Ἀναφέρω μόνον τρεῖς ἁγίους:

α'. Τὸν ἅγιον Βασίλειον. Αὐτός, ὅταν ὁ ἄρειανὸς βασιλεὺς Οὐάλης διέταξε νά παραδοθῆ ὁ Καθεδρικός Ναὸς τῆς πόλεως Νικαίας εἰς τοὺς ἄρειανούς, ἐπενέβη. Ἐζήτησε νά γίνῃ δικαία κρίσις, κρίσις Θεοῦ. Νὰ κλείσουν τὸν ναὸν καὶ νὰ τὸν σφραγίσουν. Μετὰ οἱ ἄρειανοὶ καὶ οἱ ὀρθόδοξοι νὰ προσευχηθοῦν. Ἄν ἀνοίξη μὲ τὴν προσευχὴ τῶν ἄρειανῶν, νὰ μένῃ ἡ ἐκκλησία δική τους. Ἄν ἀνοίξη μὲ τὴν προσευχὴ τῶν ὀρθοδόξων, νὰ ἐπιστραφῆ στοὺς ὀρθοδόξους. Ἄν δὲν ἀνοίξη καθόλου, νὰ τὴν κρατοῦν οἱ ἄρειανοὶ κατὰ τὴν ἐντολὴ τοῦ Αὐτοκράτορος. Ἀποτελεσμα: ὅλες οἱ προσευχῆς καὶ οἱ δεήσεις τῶν ἄρειανῶν πῆγαν χαμένες. Ἀντιθέτως, ὅταν ὁ ἅγιος Βασίλειος «ἐσφράγισε» διὰ τῶν χειρῶν του τρεῖς φορές τὰς θύρας τῆς ἐκκλησίας καὶ εἶπεν: «Ἐδλογητὸς ὁ Θεὸς τῶν Χριστιανῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων», εὐθύς, ὡ τοῦ θαύματος, ἐθραύσθησαν οἱ μοχλοὶ καὶ αἱ θύραι ἠνοιχθήσαν. Τότε ὁ ἅγιος εἰσελθὼν ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας μετὰ παντὸς τοῦ πλήθους τῶν Χριστιανῶν ἐτέλεσε τὴν θείαν Λειτουργίαν».

Μικρὰ παρέκβασις: ἀσφαλῶς οἱ ἄρειανοὶ καὶ μάλιστα κυβερνῶντος ἄρειανοῦ δὲν θὰ ἄφηναν νά χάσουν τὴν ἐκκλησίαν μὲ κανένα τρόπο, ἂν δὲν τοὺς κατήσχυνε τὸ θαῦμα, τὸ ὁποῖον ἐθεωρήθη τόσο σπουδαῖο, ὥστε εἰς ἀνάμνησίν του εἰς τὴν Νίκαιαν ἐγίνετο κάθε χρόνο μεγάλη ἐορτὴ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν σήμερα ἀπόμεινε ἡ μνεῖα τοῦ συναξαριστοῦ: «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ (19ῃ Ἰα-

νουαρίου) τελείται ανάμνησις τοῦ ἐν Νικαίᾳ γενομένου μεγίστου θαύματος, ὅτε ὁ Μέγας Βασίλειος διὰ προσευχῆς ἠνέφωξε τὰς πύλας τῆς Καθολικῆς (=Καθεδρικοῦ Ναοῦ) Ἐκκλησίας καὶ παρέθετο αὐτὴν τοῖς Ὁρθοδόξοις».

β'. Τοῦ ἁγίου Νεομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Σέρβου (Φεβρουαρίου ΙΑ'). Τὸν ρωτοῦσαν οἱ Τοῦρκοι: Ποῦ θὰ πᾶς ἂν σὲ κάψωμε; καὶ ἀπαντοῦσε: Στὸν παράδεισο. Ποῦ θὰ πᾶμε ἔμεῖς, τὸν ξαναρωτοῦσαν καὶ ἀπαντοῦσε: Εἰς τὸ πῦρ τῆς Κολάσεως ποῦ ἔχει νὰ καύσῃ ὅλους τοὺς ἀπίστους. Τὸν ἔβαζαν στὴ φωτιά καὶ τὸν ρωτοῦσαν: Τὸ αἰσθάνεσαι, Γεώργιε, αὐτὸ τὸ πῦρ; Ἀπαντοῦσε: Δὲν τὸ αἰσθάνομαι, γιατί ὁ Χριστὸς τὸ μεταβάλλει σὲ δροσιά, καὶ γι' αὐτὸ δὲν με καίει. Ἐσᾶς τοὺς ταλαιπώρους καὶ αὐτὸ καὶ τὸ μελλοντικὸ θὰ σᾶς κατακαύσῃ, ἐνῶ ἐγὼ οὔτε αὐτὸ τὸ πῦρ φοβοῦμαι, οὔτε τὸ μελλοντικόν. Τὸν ἔβαλαν σὲ δυνατὴ φωτιά μὲ τὰ χέρια δεμένα. Ἔμενε ἀπαθῆς καὶ ἀκίνητος μέχρι τῆ στιγμῆ ποῦ ἐκάησαν τὰ σχοινιά ποῦ τοῦ ἔσφιγγαν τὰ χέρια. Τότε ὁ ἅγιος ὕψωσε τὴν ἁγίαν του χεῖρα καὶ ἔκαμε τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ.

Μάρτυς ἦταν. Πίστι εἶχε ἀπόλυτη. Τὸ ἤξερε, ὅτι βρίσκεται κιόλας στὸν Παράδεισο. Τὸ θαῦμα τὸ ἔβλεπε ζωντανὸ γιατί ἡ φωτιά δὲν τὸν ἔκαιγε. Παρ' ὅλα αὐτά, πόθος του ἦταν νὰ κάνῃ τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ. Μήπως ἐπειδὴ τὰ εἶχε ὅλα, ὅλα τὰ πνευματικὰ χαρίσματα, δὲν τοῦ χρειαζόταν;

γ'. Ὁ ἅγιος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Εὐτύχιος (Ἀπριλίου ΣΤ')

Ἔκανε ἀπαύστως τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ. Μήπως ἦταν ὑπερβολὴ ἀπὸ ἀμορφωσιά;

Γιὰ τοὺς ὀρθοδόξους Χριστιανούς, ποῦ μελετοῦν τοὺς βίους τῶν ἁγίων, βγαίνει εὐκόλα τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὅλα τὰ θαυμάσια ἐκεῖνα ἔργα, μὲ τὰ ὁποῖα τοὺς ἐδόξασε ὁ Θεός, τὰ ἔκαμαν ἔχοντας γιὰ δύναμί τους καὶ ὄπλο τους τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ, ὅτι ὅλα τὰ ἔκαμαν μὲ τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ.

Γιὰ τὸν Ὁρθόδοξο Χριστιανὸ δὲν νοεῖται προσευχὴ χωρὶς τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ. Μὲ τὸ σταυρὸ ἀρχίζει καὶ μὲ αὐτὸν τελειώνει. Ἀγιάζει τὸν ἑαυτό του καὶ ταυτόχρονα δίνει τὸ σύνθημα: «στῶμεν καλῶς».

Ἐνα ἐρώτημα; Πόσες φορές πρέπει νὰ κάνῃ κανεὶς τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ;

Ὁ ἅγιος Βαρσανούφιος ἀπαντᾷ: «Ἐὰν νήψωμεν (=προσέχωμεν) καὶ τὸ ἅπαξ κατασφραγίσασθαι εἴτε ἐν νυκτὶ εἴτε ἐν ἡ-

μέρα ἀρκεῖ ἡμῖν πρὸς φυλακὴν καὶ σωτηρίαν· ἐὰν γὰρ πιστεύομεν, ὅτι στήκει ἀκριβῶς ἡ πρώτη σφραγίς, ἐν χρεία δευτέρας τὸ γὰρ ζητεῖν δευτέραν σημαίνει, ὅτι οὐκ ἔχομεν στήκουσαν τὴν πρώτην. Ἐνα παράδειγμα ἀπὸ τὰ ἐγκόσμια; Ἐὰν σφραγίσῃ τις θησαυρὸν καὶ στήκῃ ἡ πρώτη σφραγίς οὐ χρείαν ἔχει ἄλλης σφραγίδος. Ὅμως οἱ δαίμονες, ἵνα ἡμᾶς εἰς ἀκηδῖαν καὶ ὀλιγορῖαν ἐνάξωσι, (=γὰρ νὰ μᾶς κάνουν νὰ βαριεστήσωμε καὶ ὀλιγορήσωμε) τοῦτο πράττουσι τοῦ μὴ ὅλως μετὰ νήψεως κἂν ἅπαξ (=μᾶς βάζουν αὐτὴ τὴ σκέψι γὰρ νὰ μᾶς κάνουν νὰ μὴ κάνωμε οὔτε τὴ μιὰ φορὰ τὸ Σταυρὸ μας μὲ προσοχή). Διὰ τοῦτο ὀλίγον κατὰ φόβον Θεοῦ ποιήσωμεν καὶ συμφέρεи, ἢ πολλὰ μετὰ ταραχῆς. Αὐτὸ εἶναι ἡ μία περίπτωσις. Ὅταν ὁμως βλέπωμεν τὸν λογισμὸν μετὰ χαρᾶς κατασφραγίζοντα (=ὅταν ὁμως κάνοντες τὸ Σταυρὸ μας γεμίζει ἡ ψυχὴ μας χαρά), τότε χρησώμεθα τοῦτο κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον ἐν φόβῳ Θεοῦ (=ἄς κάνουμεν τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ ὅσες φορὲς μποροῦμε μὲ φόβο Θεοῦ), διότι αὐτὸ ποὺ δὲν γίνεται οὔτε κατὰ δειλίαν οὔτε κατὰ ὄχλησιν, ἀλλὰ κατὰ προαίρεσιν, ἀρέσκει πολλῶ μᾶλλον τῷ Θεῷ.

Συνεπῶς πρέπει νὰ μεταβάλωμε τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ ἀπὸ ἀνάγκη σὲ αἰτία χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης.

Δυνάμει τοῦ Σταυροῦ Σου, Χριστέ, στερέωσόν μου τὴν διάνοιαν εἰς τὸ ὑμνεῖν καὶ δοξάζειν σου τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν καὶ τὴν σωτήριον ἀνάληψιν.

Ἄρχιμ. ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΑΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Οἱ συνδρομηταὶ τῶν Περιοδικῶν «**ΕΚΚΛΗΣΙΑ**», «**ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ**» καὶ «**ΘΕΟΛΟΓΙΑ**» παρακαλοῦνται, ὅπως πᾶσαν ἀλλαγὴν διευθύνσεως των γνωστοποιοῦν ἀμέσως εἰς τὰ Γραφεῖα τῶν ὡς εἴρηται Περιοδικῶν, Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθῆναι Τ. 140, δι' ἐπιστολῆς των, σημειουμένης ἀπαιτήτως τῆς παλαιᾶς διευθύνσεως, ἵνα καταστῇ δυνατὴ ἡ κατονικὴ ἀποστολὴ τῶν φύλλων.

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΜΟΝΑΧΙΣΜΟ

VIII

ΒΑΡΕΙΑ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Ὁ Ἀθανάσιος ὁ Ἀθωνίτης, σὸ μεταίχμιο τῶν δύο μετὰ Χριστὸν χιλιετηρίδων, εἶναι ἀντιπροσωπευτικὸς τύπος τοῦ μοναχικοῦ πνεύματος τῶν χρόνων τοῦ Βυζαντίου, τῆς ἀκμῆς τῆς βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Ἰδρυσε τὴ μοναστικὴ πολιτεία τοῦ Ἁγ. Ὁρους, καὶ παρὰ τὸν στενὸν σύνδεσμό του μετὰ τὸν αὐτοκράτορα δὲν παρέμεινε στὴ δόξα τοῦ κόσμου, ἀλλὰ προτίμησε, ὅπως κάποτε ἄλλοτε παλαιότερα ὁ Μ. Βασίλειος, νὰ ἐγκαταλείψῃ «τάς ἐν ἄστει διατριβάς ὡς μυρίων κακῶν ἀφορμᾶς». Στὸν ἀγιορείτικο μοναχισμό εἶναι ἐκδηλῆ τοῦ Ἀθανασίου ἡ ἐπίδρασις. Τὸ μεταρρυθμιστικὸν τοῦ πνεύμα, χωρὶς νὰ γίνῃ εἰσηγητικὸν καμμιάς κακῆς πρωτοτυπίας, εἰσήγαγε μέσα στὴν τότε ἔρημον τῆς ἀθωνικῆς πολιτείας τὸ μοναχικὸν πολίτευμα τῆς Ἀνατολῆς. Μποροῦμε νὰ ποῦμε πῶς ἡ ὑπαρξις τοῦ Ἁγίου Ὁρους συνδέεται ἀρήκτως μετὰ τὴν μεγάλην μορφήν τοῦ ὁσίου Ἀθανασίου.

Καὶ ὁ ἄλλος Ἀθανάσιος, ὁ Μετεωρίτης, πρῶτος οἰκιστὴς τοῦ μεγάλου βράχου τῶν Μετεώρων καὶ ἰδρυτὴς τοῦ Μετεωρίτικου συστήματος τῶν μονῶν δὲν εἶναι μόνον σπουδαῖος τοῦ μοναχισμοῦ μας ἐκπρόσωπος, ἀλλὰ καὶ σπανίας τόλμης καὶ γενναιότητος διδάσκαλος.

Σπουδαία θέσι στὸν πίνακα τῶν μεγάλων βλαστῶν τοῦ Μοναχισμοῦ κατέχουν οἱ Στυλίται. Δὲν ἦταν μικρὴ ἡ θυσία τους οὔτε ἀσήμαντο τὸ ἐπίτευγμά τους. Ἦταν ἡ ἐκφρασις μιᾶς μεγάλης ψυχῆς ποὺ μόνον σὲ μεγάλα καὶ ἄφθαστα ἀπ' τοὺς πολλοὺς κατορθώματα εὗρισκε τὴν ἐξωτερικέυσιν τοῦ φλογεροῦ πόθου γιὰ τὸν Χριστό. Περιφημος ἀνάμεσα στοὺς στυλίτες εἶναι ὁ Συμεὼν καὶ κοντὰ σ' αὐτὸν καὶ ἄλλοι πολλοὶ ποὺ ἔμειναν δέκα πέντε καὶ εἴκοσι χρόνια καὶ σαράντα ἄλλοι πάνω στοὺς στύλους τους μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς, χωρὶς ἀνθρώπινη παρηγορία, μετὰ μόνῃ τῇ θεῷ θεωρία.

Ὁ Γρηγόριος Παλαμᾶς, γνωστὸς ἀπὸ τὴς Ἠσυχαστικῆς ἐριδῆς καὶ τοὺς ἀγῶνες του γιὰ τὸ μυστικισμό, κατάρθωσε νὰ ἐκφράσῃ τὸ γνήσιο πνεῦμα τοῦ Ἠσυχασμοῦ διδοντας καίριο πλῆγμα στὴς ἀντορθόδοξες θεωρίες τοῦ Βαρλαάμ. Γι' αὐτὸ καὶ ἀνήκει στοὺς μεγάλους προμάχους τῆς μοναστικῆς ἰδέας, σ' αὐτοὺς

πού μᾶς τὴν παρέδωκαν ἀνόθευτη ἀπὸ ξένα καὶ ὑποπτα στοιχεῖα. Τὰ γραπτὰ του μὲ τὸ ὕψος τῶν ἐννοιῶν, πού γι' αὐτὸν ἀποτελοῦν τὸ «πρῶτον κάλλος», ἐκτεινόμενα σὲ παντοῖα πεδία τοῦ λόγου, ἀναδίδουν ἄρωμα εὐλαβείας, ἐμμονῆς εἰς τὰ πάτρια, ἀσκητικῆς πνευματικότητος, φιλοσοφίας ἐνθέου καὶ βαθειᾶς θεολογικῆς καταρτίσεως. Ἡ μετοχὴ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ, ἡ «μέθεξις» μπορεῖ, κατὰ τὸν ἅγιο, νὰ ὀδηγήσῃ στὴ θεοπτία, δηλ. στὴν κατάστασι πού «ὅλως διόλου γινόμεθα θεοὶ χωρὶς τῆς κατ' οὐσίαν ταυτότητος» (P.G. 150, 936).

Ἀργότερα ὁ Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης ἀναδεικνύεται κι' αὐτὸς μεγάλη κι' ἔξοχη μορφή μὲ τὴν σπανία συγγραφικὴ παραγωγή του πάνω στὸ γνήσιο πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Νικόδημος εἶναι ἐκπρόσωπος τοῦ μοναχισμοῦ στὸν ἑλληνικὸ χῶρο στὰ χρόνια τὰ λίγο πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως. Τὰ κανονικὰ καὶ πνευματικὰ του πονήματα μένουν γιὰ πάντα πρωτότυπα στὸ εἶδος τους.

Θὰ ἔπρεπε ν' ἀφιερῶσαμε πολὺ χῶρο καὶ χρόνο, ἂν θέλαμε νὰ ἀναφέρουμε ἐδῶ ὄλους τοὺς διαπρεπεῖς τοῦ μοναχισμοῦ ἐκπροσώπους. Καὶ μόνον τὰ ὀνόματά τους προκαλοῦν τὸ δέος καὶ τὸν θαυμασμό. Εὐθύμιος ὁ μέγας, Θεοδόσιος ὁ Κοινοβιάρχης, Σάββας ὁ ἡγιασμένος, Ἰλαρίων ὁ μέγας, Ἀρσένιος ὁ μέγας, Μάξιμος, Νεῖλος ὁ ἀσκητής, Ἀθανάσιος ὁ Πάριος, Κυριακὸς ὁ ἀναχωρητής, Διονύσιος ὁ ἐν Ὀλύμπῳ, Γρηγόριος ὁ Σιναΐτης, καὶ ἄλλα πολλὰ εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν τέκνων τῆς ἐρήμου πού στὸν βόμβυκα τοῦ κελλίου ἀπέβαλαν σάν ἄλλος μεταξοσκώληκας τὸ ταπεινὸ κέλυφος, τὸ σαρκικὸ περίβλημα τῶν παθῶν, κι' ἀπέκτησαν φτερά, ἔγιναν «ψυχῆς» πού πέταξαν σ' ἄλλους κόσμους ἀπείρως ἀνωτέρους ἀπ' τὸν δικό μας ὀρατὸ καὶ ποταπὸ κόσμον.

Καὶ ὅλοι αὐτοὶ πού ὁ καθένας τους ἀποτελεῖ μιὰ ξεχωριστὴ προσωπικότητα πού προβάλλει τὸ ὑπέροχον μοναχικὸ κάλλος ἔβαλαν μὲ τὸν τρόπο τους τὸ πετραδάκι στὸ σημερινὸ λαμπρὸ οἰκοδόμημα τοῦ Μοναχισμοῦ, τὸ γεμᾶτο ἱστορία κι' ἀδιάκοπη προσφορά. Γι' αὐτὸ κι' ἡ κληρονομιά πού ἄφησαν σὲ μᾶς τοὺς τωρινοὺς εἶναι βαρεῖα καὶ περιδοξή. Ὅταν θὰ εἴμαστε σὲ θέσι νὰ κάνουμε ὑπεύθυνα κι' ἐπίσημα τὴν ἀποδοχὴ αὐτῆς τῆς κληρονομιάς, δὲν θὰ πρέπη νὰ λησμονήσουμε τὰ γνωστὰ κι' ἄγνωστα τοῦτα πρόσωπα πού μὲ τὴ συμβολὴ τους τὴ μεγάλωσαν, τὴν αὐξήσαν καὶ τὴ δόξασαν τὴν μεγάλη, τὴν ἀνεκτίμητη αὐτὴ κληρονομιά.

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ·Ι·ΔΗΣ

Ἐνοριακά

**ΤΑ ΕΝΟΡΙΑΚΑ — ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ
ΤΟΥ ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ**

18. Ἀναζήτησις καὶ ἐκπαίδευσις νέων στελεχῶν

Σχοπὸς μας ἦτο νὰ δημιουργήσωμεν κατ' ἀρχὰς τοῦλάχιστον ὀκτώ κατηχητικά τμήματα διὰ παιδιὰ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καὶ νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὰς προϋποθέσεις διὰ τὴν αὐξήσιν τῶν τμημάτων αὐτῶν κατὰ τὸ μέλλον.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δὲν ἐπιτυγχάνομεν ἀπλῶς τὴν προσέλευσιν περισσοτέρων παιδιῶν καὶ τὴν τακτικωτέραν συμμετοχὴν αὐτῶν εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν δραστηριότητα τῆς ἐνοριακῆς μαζεύσεως, ἀλλὰ, καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ σημαντικώτερον, διευκολύνομεν περισσότερο τὴν ἐσωτερικὴν ζωὴν τῶν ἐπὶ μέρους τμημάτων.

Εἰς τὸ μέλλον πρέπει νὰ ἀναζητηθοῦν καὶ νὰ ἐκπαιδευθοῦν οἱ κατηχηταὶ καὶ αἱ κατηγήτριαι τῶν νέων αὐτῶν τμημάτων, τὰ ὁποῖα θὰ δημιουργηθοῦν μελλοντικῶς.

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἐπιθυμῶ νὰ ἀπευθύνω πρὸς ὅλους τοὺς ἐνορίτας μας μίαν ἐκκλησίαν. Νὰ ἐνθαρρύνωμεν τοὺς νέους καὶ τὰς νέας μας, ἰδιαίτερώς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἀπεφοίτησαν ἀπὸ τὸ Γυμνάσιον, νὰ δηλώσουν συμμετοχὴν εἰς τὸ ἔργον αὐτό. Κατ' ἀρχὰς δύνανται οἱ περισσότερον κατάλληλοι νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὡς βοηθοί.

Πρὸς ἀναζήτησιν καὶ ἐκπαίδευσιν ἐνοριακῶν στελεχῶν ἀπεστάλη «πρὸς τοὺς ἀποφοίτους Γυμνασίου, τοὺς φοιτητὰς καὶ τὰς φοιτητρίας καὶ πρὸς τοὺς νεαροὺς ἐπιστήμονας τῆς ἐνορίας τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς Ἀττικῆς» εἰδικὴ ἐγκύκλιος ἐπιστολή, διὰ τῆς ὁποίας συνιστάτο ἡ φοίτησις εἰς τὴν «Σχολὴν Ἐθελοντῶν Διακονίας» τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ἣτις ἀποτελεῖ μίαν Σχολὴν πρὸς ἐκπαίδευσιν ἐνοριακῶν στελεχῶν. Εἰς αὐτὴν παρέχονται μεταξὺ ἄλλων καὶ γενικαὶ γνώσεις τοῦ ὅλου ποιμαντικοῦ ἔργου τῆς ἐνορίας καὶ διευκολύνεται ἔτι περισσότερο ἢ ἔνταξις τῶν ἐπὶ μέρους τμημάτων τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου (π.χ. Κατηχητικά Σχολεῖα, κύκλοι προνοίας) εἰς τὸ ὅλον. Οὕτως ἀποφεύγεται ὁ κίνδυνος τοῦ τεμαχισμοῦ τοῦ ὅλου ποιμαντικοῦ ἔργου εἰς τμήματα ἀνεξάρ-

τητα ἀπ' ἀλλήλων¹. Εἰς τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν ἀνεφέρετο μεταξὺ ἄλλων:

«Τὸ πρόγραμμα τῶν μαθημάτων τοῦ πρώτου τμήματος περιλαμβάνει ἐκτὸς τῆς ἐκκλησιολογικῆς θεμελιώσεως τῆς κοινωνικῆς προνοίας, θέματα ἀναφερόμενα εἰς τὰ ἐπὶ μέρους σύγχρονα κοινωνικά, ποιμαντικὰ καὶ παιδαγωγικὰ προβλήματα (ἐφήβων, συγχρόνου νεότητος, συγκρούσεως γενεῶν, ἐγκληματικότητος ἀνηλίκων, παραστρατημένων κοριτσιῶν, ἀγάμων μητέρων, μικτῶν γάμων κ.ἄ.).

Εἰς τὸ δευτέρον τμήμα διδάσκονται αἱ μέθοδοι τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας κατὰ περίπτωσιν, μὲ ὁμάδα καὶ μὲ κοινότητα, ἡ τεχνικὴ τῆς συνεντεύξεως, στοιχεῖα ψυχιατρικῆς—ψυχοπαθολογίας, θέματα ἀναφερόμενα εἰς βασικά προβλήματα τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου, ὅπως «Διακονία ὡς ἀποκατάστασις τῆς ἐνότητος τοῦ προσώπου καὶ τῶν σχέσεων αὐτοῦ πρὸς τὴν κοινότητα», «ἔννοια καὶ σημασία τῶν κινήτρων εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς ἀνθρωπίνης συμπεριφορᾶς», «τὸ κοινωνικὸν παιδαγωγικὸν πρόβλημα τῆς γενετησίου ὁρμῆς» κ.ἄ.

Τὸ ὅλον πρόγραμμα περιλαμβάνει ἐκτὸς τῆς διδασκαλίας, τμηματικὰς ἐξετάσεις, διαφόρους ἐπισκέψεις καὶ πρακτικὰς ἀσκήσεις. Εἰς τοὺς ἀποφοίτους τῆς Σχολῆς δίδεται τὸ Ἀποδεικτικὸν Σπουδῶν τῆς Σχολῆς Ἐθελοντῶν Διακονίας.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀντιλαμβάνεσθε τὴν σημασίαν τῆς προσπάθειας αὐτῆς καὶ διὰ τὴν εὐρυτέραν κοινωνικὴν καὶ παιδαγωγικὴν—ποιμαντικὴν μόρφωσίν σας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀνάδειξιν στελεχῶν πρὸς συστηματοποίησιν καὶ συντονισμόν τοῦ ὅλου θρησκευτικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ ἔργου τῆς ἐνορίας μας.

Ἄσθε συνιστῶ ὑμῖν, ὅπως, ἐὰν δύνασθε, δηλώσητε συμμετοχὴν εἰς τὸ πρῶτον τμήμα τῆς Σχολῆς καὶ φροντίσητε ὅπως ἐγγραφήτε εἰς αὐτήν.»

(Συνεχίζεται)

Πρωτοπρ. Δρ. Α. ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

1. Περὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ ἴδε Α. Ἀ λ ε β ι ζ ο π ο ῦ λ ο υ, Σκέψεις περὶ Ἀναδιοργανώσεως τῆς Ἐνοριακῆς Διακονίας, τεύχος Α', Ἀθήναι 1970.

Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Κοινωνικὸς κίνδυνος, λοιπόν, τὸ σέξ στὴν ὀθόνη, ποὺ ὀδηγεῖ καθημερινῶς τοὺς θεατὲς καὶ ἰδιαιτέρως τὴ νεότητα σὲ ἀνυπολόγιστου μεγέθους φθορὰ καὶ ἐσωτερικὴ καταστροφή. Διαφθείρει τὶς ψυχές. Προκαλεῖ ἀναστάτωση. Ἐκχυδαῖζει τοὺς τρόπους συμπεριφορᾶς. Ἀπογυμνώνει τὴ ζωὴ μας ἀπὸ τὸ μυστήριον τῶν πηγῶν τῆς ὑπάρξεώς μας.

Ἄλλὰ τότε, τὸ ὅλο θέμα, μὲ τὶς βλαβερές του συνέπειες καὶ τὶς πνευματικὲς ἐπιπτώσεις του παίρνει γενικώτερο ἢ θ ι κ ὸ περιεχόμενο. Γίνεται ὑπόθεση ἠθικὴ, θρησκευτικὴ καὶ ἐθνικὴ. Ὑποθάλλει τὴν πνευματικὴ καὶ ψυχικὴ ὑποδούλωση τοῦ ἀνθρώπου καὶ προσφέρει μίαν ψεύτικη ὕλιστικὴ φαντασμαγορία ποὺ παραπλανᾷ.

Καὶ ὅλα αὐτὰ λέγονται καὶ γράφονται, ὄχι ἀπὸ ἀνθρώπους «ἄσχετους» (κοινωνιολόγους, ἱερωμένους, παιδαγωγούς, πολιτικούς), ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς εἰδικούς τοῦ κινηματογράφου. Αὐτοὶ τονίζουν σήμερα τὴν ἀνάγκη δημιουργίας ὁδοφραγμάτων, ἐμποδίων ἐναντίον τῆς πορνογραφίας, τοῦ κύματος σέξ, τοῦ κακόγουστου ἐρωτικοῦ θεάματος, τῆς γύμνιας καὶ τοῦ ψεύτικου τρόπου ζωῆς.

Αὐτὸ ὅμως τὸ πρόβλημα, ἔτσι ὅπως τίθεται σήμερα καὶ μάλιστα ἀπὸ ὑπεύθυνους ἀνθρώπους, εἶναι μίαν εὐκαιρία, ποὺ πρέπει νὰ ἀφυπνίσῃ κάθε πνευματικὸ ἀνθρώπο, ὀργανισμό, τὴν Ἐκκλησία καὶ τὴν Πολιτεία. Δικαιοῦνται νὰ ἔχουν καὶ πρέπει, ἓνα ἐπίσημο καὶ ἀποφασιστικὸ λόγο γιὰ τὴν ἐκτροπὴ αὐτὴ τῆς Ἐβδόμης τέχνης ποὺ τείνει νὰ καταστήσῃ μίαν πορνογραφικὴ ἐμπορία.

Ἡ Ἐκκλησία, ἰδιαιτέρως, ποὺ συχνὰ ὑψώνει φωνὴ διαμαρτυρίας μέσα στὸν κόσμον γιὰ ἓνα πλῆθος ζητήματα καὶ διεθνῆ προβλήματα, ἤρθε ὁ καιρὸς, ἴσως, νὰ λάβῃ σαφῆ θέση γιὰ τὸν κοινωνικὸ καὶ ἠθικὸ κίνδυνον, ποὺ ἐγκυμονεῖ ὁ ἄσημος κινηματογράφος στὴ ζωὴ μας.

Μία ζωὴ, ποὺ διαστρέφεται, πλαστογραφεῖται καὶ νοθεύεται, σὶς πιὸ λεπτὲς καὶ μυστηριακὲς τῆς λειτουργίες, ἀπὸ τὴν τέχνη, δὲν μπορεῖ νὰ λέγεται, ὅτι αὐτὸ μπορεῖ νὰ ὑπηρετῇ τὸν ἀνθρώπο.

Ἡ τέχνη ποὺ ἀναφέρεται στὸ Θεό, στὴ φύση καὶ στὸν ἀνθρώπο, σκοπὸ ἔχει νὰ ἠθικοποιῇ καὶ νὰ ἀνεβάξῃ καὶ ὄχι νὰ προξενῇ κενό, ἄγχος, μελαγχολία. Καὶ αὐτὸ ἐνδιαφέρει πάρα πολὺ τὴν Ἐκ-

κλησία και την πνευματική ήγεςία, πού πρέπει νά πάρουν θέση έναντίον αὐτῆς τῆς κινηματογραφικῆς μανίας τοῦ σέξ και τοῦ ἄ-γουστου θεάματος, τῆς χυδαίας εικόνας ἀπό τὴν ὀθόνη.

*

Σὲ δεύτερη, παράλληλη φάση, ἡ Ἐκκλησία, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀποφασιστικὴν θέσιν πού πρέπει νά λάβῃ μπροστά στὸ ἠθικὸ και κοινωνικὸ πρόβλημα τοῦ κινηματογράφου, μπορεῖ πιά σήμερα νὰ προχωρήσῃ και σὲ μία ἐνεργητικὴ παρουσία.

Μπορεῖ δηλαδή, δίχως και μεγάλη χρονοτριβὴ και ἀφοῦ μεθο-δεύσῃ τὸ ὅλο ἔργο, νὰ πραγματοποιήσῃ τὰ ἐξῆς:

α. Νὰ χρησιμοποιοῦσῃ τὸ θρησκευτικὸ ντοκυμανταίρ.

Εἶναι πάρα πολλοὶ οἱ Ἕλληνες πού ἐνῶ ζοῦν μέσα στὴν Ἀθήνα, ποτὲ δὲν ἀνέβηκαν στὴν Ἀκρόπολη. Και ἂν αὐτὸ δὲν ἔκαναν, πολὺ περισσότερο ἴσως, δὲν θὰ ἀποτολμήσουν ἕνα ταξίδι στὴ Μήλο, στὰ Μετέωρα, στὸ Ἅγιον Ὄρος. «Οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων ἀποθνήσκουν χωρὶς νὰ ἔχουν λάβῃ κάποτε πείραν κάποιας γνη-σίας καλλιτεχνικῆς ἀπολαύσεως», γράφει ὁ Ἰσπανὸς λόγιος José Ortega y Casset.

Ἐντούτοις στὸν κινηματογράφο πηγαίνουν. Τὸ θρησκευτι-κὸ, λοιπόν, ντοκυμανταίρ και συνέχεια τὸ ἱστορικὸ και τὸ ἀρχαιο-λογικὸ θὰ μπορέσουν νὰ προσφέρουν πάρα πολλὰ στὸ ἀναμορφω-τικὸ, ἀλλὰ και στὸ πνευματικὸ και ἐποικοδομητικὸ ἔργο τῆς Ἐκ-κλησίας.

β. Νὰ προβάλλῃ σὲ σύντομα φίλμς θρησκευτικῆς, λατρευτικῆς ἐπικαιρότητες ἀπὸ ὅλη τὴ χώρα και ἀπὸ ὅλη τὴν Ὀρθοδοξία!

γ. Νὰ χρησιμοποιοῦσῃ φίλμς ἀνεγνωρισμένης θρησκευτικῆς ἀξίας ὄχι ἑλληνικά, πού μποροῦν και ἀποτελέσματα εὐεργετικά νὰ ἔχουν, ἀλλὰ και κίνητρα νὰ δημιουργήσουν στοὺς πιστοὺς και προϋποθέσεις γιὰ μία εὐρύτερη χριστιανικὴ, κινηματογραφικὴ συνείδηση.

Αὐτὰ ὅλα εἶναι πρόχειρες σκέψεις γιὰ ἕνα Μέσον ἐπικοινωνίας τῆς Ἐκκλησίας μὲ τίς μεγάλες μᾶζες, σὰν τὸν κινηματογράφο, πού πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦσῃ σὰν ποιμαντικὸ ὄργανο.

Οἱ προτάσεις εἶναι ἀπὸ τίς πιδ εὐκόλες. Μποροῦν νὰ γίνουν.

Τὰ ὑλικά μέσα δὲν λείπουν. Τόλμη, αὐτοπεποίθηση, μέθοδος, στρατηγικὴ και εὐθύνη χρειάζονται.

Τί φταίει γιὰ νὰ μὴν ἔρθῃ και ἡ πρωτοβουλία;

(Συνεχίζεται)

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Σ. ΦΕΡΟΥΣΗΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

(Συνέχεια απαντήσεως εἰς τὴν ὑπ' ἀριθμ. 197 ἐρώτησι).

Ἡ βάσις στὴν ὁποία στηρίχθηκε ὁ πρ. Κεφαλληνίας ἦταν ἐξ ἀρχῆς ἐσφαλμένη. Τὰ κείμενα δὲν διορθώνονται μὲ αὐθαίρετες θεωρίες καὶ θεολογικὲς προκαταλήψεις. Ἡ πρώτη δουλειὰ σὲ τέτοιες περιπτώσεις εἶναι νὰ ἐρευνησῶμε τὴν χειρόγραφο παράδοσι, μὴ τυχὸν πρόκειται περὶ ἀντιγραφικοῦ σφάλματος ἢ καμμίας διορθώσεως. Ἔτσι μόνον θὰ μπορέσωμε νὰ ἐξακριβώσωμε τὴ ἀρχικῶς ἔγραψε ὁ ποιητὴς μας ἐδῶ. Στὴν περίπτωσί μας οἱ μαρτυρίες τῶν χειρογράφων εἶναι τόσο σαφεῖς καὶ ἀναμφισβήτητες, ὥστε δὲν μένει καμμία ἀμφιβολία, ὅτι ἡ ἀρχικὴ γραφὴ εἶναι «τῆ παρθένῳ» καὶ ὄχι οἰαδήποτε ἄλλῃ, ἀφοῦ μόνῃ αὐτῇ μαρτυρεῖται ἀπὸ ὅλους τοὺς κώδικας. Δεύτερο βῆμα θὰ εἶναι νὰ προσπαθήσωμε νὰ κατανοήσωμε τὴ ἀκριβῶς θέλει νὰ μᾶς εἰπῆ ὁ ὕμνογράφος καὶ ὄχι ἡμεῖς νὰ τοῦ ὑποβάλωμε τὴν ἰδική μας σκέψιν ὡς ἰδική του. Εἴμαστε ἐρμηνεῖς καὶ ὄχι ποιηταὶ τοῦ τροπαρίου. Στὸ σημεῖον αὐτὸ καὶ πάλι ἀστόχησε ὁ πρ. Κεφαλληνίας καὶ ἔγινε αἰτία νὰ παρασύρῃ καὶ τὴν ὅλη συζήτησιν σὲ ἐσφαλμένον δρόμον. Κατ' ἀρχὴν δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἀμφιβολία, ὅτι ὁ ποιητὴς τοῦ τροπαρίου θὰ ἐχαρακτήριζε μὲ τὴν λέξιν «παρθένος» τὴν ἁγία Μαρία τὴν Μαγδαληνή. Ἡ ὁμόφωνος παράδοσις τῆς Ἀνατολῆς, τὴν ὁποία ὀπωσδήποτε ἀκολουθεῖ καὶ ὁ ὕμνογράφος, σαφῶς ἀποδίδει τὴν ιδιότητα αὐτῇ στὴν Μαγδαληνή καὶ ρητῶς τὴν διαστέλλει ἀπὸ τὴν ὁμώνυμον Μαρία τὴν ἀδελφὴν τοῦ Λαζάρου καὶ τίς ἀμαρτωλὲς γυναῖκες ποὺ ἔλειψαν μὲ μύρα τὸν Κύριον, ἢ μία στὸ σπίτι τοῦ Σίμωνος καὶ ἡ ἄλλῃ «μικρὸν πρὸ τοῦ πάθους». Αὐτὸ τὸ ἀπέδειξε ὁ Χρ. Παπαδόπουλος, παρὰ τίς ἀντιρρήσεις τοῦ Σπυριδωνοῦ. Τὴν ἰδίαν ἀποψιν γιὰ τὴν μυροφόρον διετύπωσε καὶ ὁ Κ. Δουβουνιώτης σὲ ἄρθρον του μὲ τὸν τίτλον «Μαρία ἢ Μαγδαληνή», ποὺ δημοσιεύσε σὰν ἔμμεσον ἀπάντησιν πρὸς τὸν πρ. Κεφαλληνίας, στὸν «Ἱερὸ Σύνδεσμον» τῆς 15ης Φεβρουαρίου 1914, σελ. 3-8. Καὶ οἱ ὕμνογράφοι τῆς Μαγδαληνῆς ὀμιλοῦν γιὰ τὰ «ἑπτὰ δαιμόνια», ἀπὸ τὰ ὁποία κατείχετο πρὶν θεραπευθῆ ἀπὸ τὸν Χριστό, καὶ τὴν ἀποκαλοῦν ἐπανειλημμένως μὲ τὸ ἐπίθετον «σεμνή», «πόρνη» ὅμως ἢ «ἀμαρτωλὸν» οὐδέποτε, πρᾶγμα ποὺ δὲν διστάζουν νὰ πράξουν γιὰ ἄλλες μετανόησασας ἀμαρτωλὲς γυναῖκες. Εἶναι ὅμως ἡ «παρθένος» τοῦ τροπαρίου μας ἡ Μαρία ἢ Μαγδαληνή;

Ὁ ποιητὴς τοῦ τροπαρίου ἐμπνέεται ἀπὸ τὶς σχετικὲς ἀφηγήσεις τῶν Εὐαγγελιστῶν περὶ τῆς ἐπισκέψεως τῶν μυροφόρων γυναικῶν στὸν τάφο καὶ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἀναστάντος τὸ πρωτὶ τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα. Ἰδίως στηρίζεται στὴν διήγησι τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου, ποῦ περιλαμβάνεται στὸ 28ο κεφάλαιον τοῦ Εὐαγγελίου του, στίχοι 1-10. Παραθέτομε τὶς σχετικὲς φράσεις τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἐντὸς παρενθέσεως τὶς ἀντίστοιχες τοῦ τροπαρίου: «³ Ἦλθε Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι τὸν τάφον (καὶ ἴστατο Μαρία ἐν τῷ τάφῳ)... ἄγγελος γὰρ Κυρίου, καταβάς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ (ἄγγελικαὶ δυνάμεις ἐπὶ τὸ μνήμα σου)... ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσεισθήσαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροὶ (καὶ οἱ φυλάσσοντες ἀπενεκρώθησαν)... Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε (ζητοῦσα τὸ ἄχραντόν σου σῶμα)... καὶ ἰδοὺ ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς λέγων· χαίρετε (ὑπήντησας τῇ παρθένῳ δωρούμενος τὴν ζωὴν)» Ἀντὶ τοῦ «ἀπήντησεν» τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κειμένου τὰ παλαιότερα χειρόγραφα ἔχουν «ὑπήντησεν»· τὴν γραφὴν αὐτὴ εἶχε ὑπ' ὄψιν του καὶ ὁ ὕμνογράφος. Ἡ ἐξάρτησις τοῦ τροπαρίου ἀπὸ τὴν ἀνωτέρω εὐαγγελικὴν περιχοπὴν εἶναι προφανής.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐρμηνευτικὴ παράδοσις στὴν «ἄλλη Μαρία» τοῦ Ματθαίου, ἢ στὴν «Μαρία Ἰακώβου» τοῦ Μάρκου καὶ τοῦ Λουκᾶ, εἶδε πάντοτε τὴν παρθένον Μαρία, τὴν Θεοτόκον. Ὅλοι οἱ ἐρμηνευταὶ καὶ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς ποῦ ἀσχολήθηκαν μὲ τὸ θέμα αὐτό, εἴτε ἐπειδὴ ἀκολουθοῦν παλαιὰ ἐκκλησιαστικὴν παράδοσι, εἴτε ἀπὸ συναισθηματικούς λόγους, στηριζόμενοι στὰ ἀνωτέρω χωρία σαφῶς διδάσκουν, ὅτι ἡ πρώτη ἐμφάνισις τοῦ Κυρίου μετὰ τὴν ἀνάστασι δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἔγινε στὴν Μητέρα Του. Αὐτὴ μὲ τὴν Μαγδαληνὴν ἦλθαν στὸν τάφο ζητοῦσαι τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ γιὰ νὰ κλαύσουν καὶ νὰ τὸ ἀλείψουν μὲ μύρα καὶ πρώτη ἡ Θεοτόκος ἄκουσε τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀναστάσεως, εἶδε τὸν ἀναστάντα καὶ ἐκράτησε» τοὺς πόδας Του. Σ' αὐτὸ συμφωνοῦν ὁ λατῖνος ποιητὴς Σεδούλιος, ὁ Τατιανός, ὁ Γρηγόριος Νύσσης, ὁ Χρυσόστομος, ὁ Σεβῆρος Ἀντιοχείας, ὁ Εὐσέβιος Ἀλεξανδρείας, ὁ Γεώργιος Νικομηδείας, ὁ Ἀναστάσιος Σινάιτης, ὁ Συμεὼν ὁ Μεταφραστὴς, ὁ Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς καὶ ἄλλοι. Ὁ τελευταῖος μάλιστα ἔχει καὶ ὀλόκληρον ὁμιλίαν στὴν Κυριακὴ τῶν Μυροφόρων, στὴν ὁποία διὰ μακρῶν ὁμιλεῖ «ὅτι πρώτη τὸν Κύριον ἡ Θεοτόκος εἶδεν ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα».

Στὴν ἰδίαν παράδοσι στηρίζεται καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ὕμνογραφία. Ὁ Ρωμανὸς ὁ Μελωδὸς θέτει στὸ στόμα τοῦ Κυρίου τὴν

φράσι «θάρσει, μήτερ, ὅτι πρώτη με ὄρας ἀπὸ τοῦ τάφου». Ὁ Θεοφάνης στὸ δεύτερο τροπάριο τῆς α' ᾠδῆς τοῦ κανόνος τῆς Θεοτόκου, ποὺ ψάλλεται τὴν Κυριακὴ τῶν Μυροφόρων, ἀναφέρεται στὸ ἴδιο θέμα: «Ἀναστάντα κατιδοῦσα σὸν Υἱὸν καὶ Θεόν καὶ χαίροις σὺν ἀποστόλοις, θεοχαρίτωτε ἀγνή...». Τὴν ἴδια παράδοσι ποιητικὰ ἐπεξεργάζεται καὶ τὸ τροπάριο τοῦ Πάσχα («Ὁ ἄγγελος ἐβόα τῇ κεχαριτωμένῃ· Ἀγνή παρθένε χαίρε καὶ πάλιν ἐρῶ χαίρε, ὁ σὸς Υἱὸς ἀνέστη τριήμερος ἐκ τάφου»). Ἀκριβῶς τὰ ἴδια διηγοῦνται καὶ τὸ συναξάριο τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, ποὺ ἔγραψε ὁ Νικηφόρος Κάλλιστος Ξανθόπουλος, («Καὶ πρῶτον μὲν ἡ ἀνάστασις τῇ τοῦ Θεοῦ Μητρὶ γνώριμος γίνεται, ἀπ' ἐναντίας καθήμενῃ τοῦ τάφου, ὡς φησὶν ὁ Ματθαῖος, σὺν τῇ Μαγδαληνῇ»), καθὼς καὶ τὸ Συναξάριο τῆς μνήμης τῆς ἁγίας Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς («Καὶ πρώτη (ἡ Μαγδαληνῆ) ἄμα τῇ ἄλλῃ Μαρίᾳ, τῇ ὑπεραγία Θεοτόκῳ, κατείδεν ἡνίκα ὀψέ Σαββάτων εἶδε τὸν ἄγγελον»). Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν καὶ στὴν χριστιανικὴ εἰκονογραφία εἰκονίζεται μαζὶ μὲ τὰς μυροφόρους καὶ ἡ Θεοτόκος, εἴτε νὰ ἀκούῃ ἀπὸ τὸν ἄγγελο τὸ εὐαγγέλιο τῆς ἀναστάσεως, εἴτε νὰ περιπτύσσεται τὸν Χριστὸ ἢ νὰ κρατῇ τὰ πόδια Του.

Ὁ ποιητὴς λοιπὸν τοῦ τροπαρίου «Ἀγγελικαὶ δυνάμεις ἐπὶ τὸ μνήμα σου...» ὅταν ὀμιλῇ γιὰ τὴν «Μαρία» καὶ τὴν «Παρθένο» ἐννοεῖ τὸ ἴδιο πρόσωπο, τὴν Παρθένο Μαρία, τὴν Θεοτόκο, ποὺ κατὰ τὴν παράδοσι ποὺ ἀνωτέρω εἶδαμε, ἦταν μία τῶν μυροφόρων καὶ ἦλθε στὸν τάφο ζητοῦσα τὸ σῶμα καὶ ὑπήντησε πρώτη τὸν ἀναστάντα. Ἡ διόρθωσις λοιπὸν («ὑπήντησας τῷ θανάτῳ») καὶ παλαιογραφικῶς καὶ ἱστορικῶς εἶναι ἀδικαιολόγητος. Ὅσο γιὰ τὴν ἀντίθεσι, ποὺ θὰ ἦταν τυχὸν ἐντονωτέρα καὶ θεολογικωτέρα ἂν ἐχρησιμοποιεῖτο ἡ λέξις («τῷ θανάτῳ»), δὲν μπορούμε νὰ τὴν ἐπιβάλωμε στὸν ποιητὴ τοῦ τροπαρίου. Καὶ πάλι ὅμως μπορεῖ νὰ τὴν διακρίνη κανεὶς στὸ ὀρθὸ παραδεδομένο κείμενο: Στὴν Μαρία, τὴν Παρθένο, ποὺ γεμάτῃ λύπη καὶ πένθος στεκόταν στὸν τάφο καὶ ζητοῦσε τὸ νεκρὸ σου σῶμα, ἦλθες, σὺ ὁ ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ χάρισεσ τὴν ζωή. Φ.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον:
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»,
Ὁδὸς Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθῆναι (140).

Στὸ περιθώριο τῆς Ἀγίας Γραφῆς

ΤΟ «ΚΑΤΑΣΑΡΚΙΟΝ» ΤΗΣ ΣΕΜΝΟΤΗΤΟΣ

Σεμνότης εἶναι τὸ νὰ ἔχη κανεὶς τὴ χαριτωμένη ἐκείνη συστολή στὴ συμπεριφορά, ὥστε νὰ μὴν ἀφήνῃ τὴν ἐντύπωση στοὺς ἄλλους ὅτι φρονεῖ γιὰ τὸν ἑαυτό του ὑψηλότερα ἀπὸ ὅ,τι ἐπιτρέπει ἡ πραγματικότητα. Ὁ ἀληθινὸς χριστιανὸς εἶναι σεμνὸς ἄνθρωπος. Ἀλλὰ τὸ Εὐαγγέλιο μᾶς διδάσκει ὅτι ἡ σεμνότης ἔχει δυὸ ὄψεις. Τὴν πρώτη, πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Τὴν ἄλλη, πρὸς τὸν Θεό, «τὸν βλέποντα ἐν τῷ κρυπτῷ» (Ματθ. στ' 18). Πρέπει νὰ εἴμαστε σεμνοὶ ὄχι μονάχα ἀπέναντι τῶν πλησίων μας, ἀλλὰ καὶ ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ.

Τὴ σεμνότητα τὴν ἐμπνέουν ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ ἡ ρεαλιστικὴ αἴσθησις στὴν πνευματικὴ ζωὴ, αἴσθησις ποὺ ἀφορᾷ τὸν ἑαυτό μας καὶ τὴ γύρω μας πραγματικότητα. Ὅταν κανεὶς αἰσθάνεται φωτεινὰ τὴ μεγαλωσύνη καὶ τὴν ἀγιότητα τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὅτι ὁ ἴδιος «χάριτι Θεοῦ ἐστὶν ὃ ἐστίν» (Α' Κορ. ιε' 10), δὲν μπορεῖ νὰ παίρνῃ ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ στάσεις ποὺ δὲν ἔρχονται σὲ ἄρμονία μ' αὐτὲς τὶς προϋποθέσεις. Ὅταν προσεύχεται κατ' ἴδιαν, «ἐν τῷ ταμείῳ αὐτοῦ» (Ματθ. στ' 6), ὅταν κἀνῃ εὐσεβεῖς διαλογισμοὺς στὴν καρδιά του, ὅταν ἐξετάζῃ τὸν ἑαυτό του, τὶς προόδους καὶ τὶς ἐλλείψεις του, τὰ κατορθώματα καὶ τὶς πτώσεις του, πρέπει νὰ ἔχη ἕνα μέτρο σεμνότητος μέσα του καὶ νὰ τὸ χρησιμοποιοῖ. Νὰ μὴν εἶναι ἄκρατος σὲ ὅ,τι σκέπτεται ἢ αἰσθάνεται, σὲ ὅ,τι λέγει προσευχόμενος, σὲ ὅ,τι παρουσιάζει ἢ ψυχὴ του στὸν Κύριο. Ὅπως, κατὰ τὴ θεία λατρεία, μέσα στὴν ἐκκλησία, ἡ στάσις καὶ ἡ ἀμφίεσή μας πρέπει νὰ ἔχουν σεμνότητα, ἔτσι καὶ ἡ ψυχὴ, ὁ ἐσωτερικὸς μας ἄνθρωπος, ὀφείλει νὰ ἔχη ἐκείνη τὴ συγκράτησι, ἐκείνη τὴ ἀπλότητα, ποὺ εἶναι τὸ «κατασάρκιον» ἔνδυμα τῆς ὄλης σεμνότητος.

Μονάχα μ' αὐτὴ τὴν ἐσωτερικὴ πληρότητα τῆς σεμνότητος, ὁ χριστιανὸς εἶναι ἀληθινὰ σεμνὸς καὶ πατεῖ μὲ βέβαιο πόδι στὸν δρόμο τῆς σωτηρίας. Τότε, πραγματικά, ἰσχύουν γι' αὐτόν, στὰ μάτια τοῦ Θεοῦ καὶ στὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων, τὰ λόγια τοῦ ἀρχαίου ποιητῆ: «Πόσο χαριτωμένο πρᾶγμα εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὅταν ἀληθινὰ εἶναι ἄνθρωπος!». Τὸ γελοῖο καὶ τὸ τραγικόν, δυὸ στοιχεῖα ποὺ δὲν ἔχουν σχέση μὲ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, δυὸ πόλοι ὅπου μπορεῖ νὰ ξεπέσῃ ὁ θρησκευτικὸς ἄνθρωπος, ἀποκλεί-

ονται ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει ἡ ὀλοκληρωμένη αὐτὴ σεμνότης, κόρη τοῦ ταπεινοῦ φρονήματος καὶ τῆς θεογνωσίας.

Ἡ ἐσωτερικὴ, ἡ «κατασάρκιος» σεμνότης εἶναι ἡ σοβαρὴ καὶ χαριτωμένη ἐκείνη λιτότης στὴ στάση καὶ τὰ αἰσθήματα τῆς ψυχῆς ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποδείχνει εὐαγγελικὸ πνεῦμα, ὑγεία θρησκευτικὴ, λεπτὴ αἰσθητικὴ — ἄς τὴν ποῦμε ἔτσι — ἀντίληψη τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία εἶναι τὸ ὠραιότερο πρᾶγμα στὸν κόσμον, ἀλλὰ καὶ τὸ πιὸ εὐκόλον στὴν παρεξήγησι καὶ στὴ διαστροφή.

Τὰ λόγια καὶ τὰ αἰσθήματα, στὸν χριστιανισμό, πρέπει νὰ εἶναι, ἀπὸ ἄποψη ποσότητος καὶ τόνου, ἀνάλογα πρὸς τὴν πραγματικὴ μας κατάστασι ἢ μᾶλλον νὰ ὑπολείπονται ἀπὸ τὸν δικὸν τῆς ὄγκου καὶ τόνου.

Ποῖος περισσότερο, ποῖος λιγότερον, συνήθως λέμε καὶ αἰσθανόμαστε πολυτελέστερα ἀπὸ ὅ,τι κάνουμε, ἀπὸ ὅ,τι εἴμαστε. Ξεφεύγουμε ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς ἐσωτερικῆς καὶ τῆς ἐξωτερικῆς σεμνότητος, πού τὰ ὑπαγορεύει ἡ αὐτογνωσία. Δὲν ὑπακούουμε στὸ θεῖον «πρόσεχε σεαυτῷ», πού εἶναι ἀκριβῶς μιὰ σύστασι μέτρου.

Ἐπιτυχάνοντας αὐτὸ τὸ μέτρο, πραγματοποιοῦμε μιὰ γενικώτερη αὐτοκυριαρχία, πού ἐξασφαλίζει τὴν πνευματικὴν πρόοδο καὶ στερεώνει ὅ,τι κατάρθωσε ἤδη κανεῖς. Ἄλλὰ συμβαίνει καὶ κάτι ἄλλο, πολὺ παρηγορητικὸ καὶ ἐνισχυτικὸ ἐπίσης: δὲν ἐκθέτουμε γυμνὸν τὸν ἑαυτὸ μας σὲ προχωρημένα σημεῖα, ὅπου ἄλλοι καὶ ὄχι ἐμεῖς μποροῦν νὰ βρίσκωνται, δηλαδὴ ψυχὲς πιὸ ἁγιασμένες καὶ λιγότερον ἀδύνατες.

Ἐπιχειροῦντες ὁ καθένας κατὰ τὴν ἀκολουθίαν ἢ, ἐν μέρει, καὶ κατὰ τὴν προσευχὴν πού κάνει μόνος του, εἶναι μιὰ πνευματικὴ μουσικὴ μεγάλῃς δυνάμεως τόσο στὴν ἐκπῆγασή της ὅσο καὶ στὴν ἐκφρασί της. Δὲν ἀντιστοιχεῖ στὸ ἐπίπεδον τῶν πολλῶν. Μετέχοντας, λοιπόν, σ' αὐτὴν, πρέπει νὰ τὴν κάνουμε μὲ τὴ συνέειδισιν αὐτῆς τῆς διαφορᾶς, μὴν ἀφήνοντας νὰ παρασυρθοῦμε ἀπὸ τὴν ἰδέαν ὅτι ἀξίζουμε αὐτὸ τὸ ὕψος καὶ αὐτὴ τὴ φλόγα. Εἶναι μιὰ φωτιὰ ὅπου θερμαινόμαστε, μιὰ κορυφὴ ὅπου ἀνεβαίνουμε, ὄντας μικροὶ στὸ ἀνάστημα καὶ λειψοὶ στὴ θέρη. Στὴν Ἐκκλησίαν, παίρνουμε πολὺ περισσότερα ἀπὸ ὅ,τι δίνουμε. Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἀναπληρῶνει τὸ δικὸν μας ὑστέρημα. Καὶ ἐμεῖς πρέπει νὰ βρισκόμαστε πάντα στὰ ὅρια, πού χαράσσει αὐτὸ τὸ ὑστέρημα.

Ἔτσι, δὲν κινδυνεύουμε νὰ πέσουμε σὲ αὐταπάτες καὶ νὰ συντριβοῦμε. Ἡ ἀδιάκριτη χρησιμοποίηση τῶν πνευματικῶν χυμῶν μπορεῖ νὰ ἐπιφέρῃ τὸ ἀντίθετο ἀποτέλεσμα. Ἄντι νὰ ἐνισχύσῃ, νὰ κόψῃ τὰ γόνατα. Ἄντι νὰ στερεώσῃ, νὰ ὀδηγήσῃ σὲ παραπατήματα. Ἄντι νὰ διαυγάσῃ, νὰ παραζαλίσῃ. Ἄντι νὰ ἀνεβάσῃ ὑψηλότερα, νὰ γκρεμίσῃ.

Μὲ τὴ μυχία αὐτὴ δωρικότητα, ποὺ δὲν εἶναι κάτι τὸ τραχὺ καὶ τὸ βάνουσα ἀπλό, ἀλλὰ μιὰ πραεῖα καὶ εἰρηνικὴ ἀπλότης τῆς ψυχῆς, ὀφειλόμενη στὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο, ὁ χριστιανὸς γίνεται ἄξιος τοῦ ὀνόματός του, βρίσκει χάρη ἀπέναντι στὸν Θεὸ καὶ προοδεύει ἀβίαστα καὶ ἀκίνδυνα. Ὅλοι οἱ κόποι του, ὅλες του οἱ θυσίες, ὅταν ξέρῃ νὰ τὰ ξεχνᾷ καὶ νὰ μὴ τὰ πολυλογαριάξῃ, ἔχουν ἔτσι βέβαιη ἀποδοτικότητα, καρποφοροῦν χωρὶς ματαίωση. Τὸ ζήτημα εἶναι πῶς νὰ φθάσῃ κανεὶς μπροστὰ στὸν Παράδεισο μὲ τὴν ἰδέα ὅτι μόλις ἔχει ξεκινήσει γιὰ ἐκεῖ. Πῶς νὰ βρεθῇ στὴν καρδιὰ τῆς ἀγιότητος χωρὶς νὰ κάνῃ «φιλολογία» τὴν ἀγιότητα. Πῶς νὰ πράττῃ χωρὶς νὰ λέγῃ. Πῶς νὰ γίνῃ — γιὰ νὰ προσαρμόσουμε ἐδῶ μιὰ φράση τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου — «μυστήριον κραυγῆς ἐν ἡσυχίᾳ Θεοῦ». Δηλαδή πῶς νὰ ἀποτελῇ ἓνα γεγονός ἄξιο νὰ κάνῃ τὸν κόσμον νὰ ἀντηχήσῃ ἀπ' αὐτὸ καὶ ὅμως νὰ μένῃ μέσα στὴ σιωπῇ, ἀνυπομνημάτιστος καὶ ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν ἑαυτό του. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀληθινὴ εὐγένεια τοῦ χριστιανικοῦ βιώματος, τὸ ἀσκέπαστο ἀπὸ περιττὰ στολίδια κάλλος τῆς ἀναγεννημένης ἀνθρώπινης ὑποστάσεως, τὸ χάρμα τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἀβροέπεια ταιριάζει σ' ἓνα τέτοιο θέμα. Ἀλλὰ ἡ πραγματικότης του εἶναι σκληρὴ, πρᾶγμα ποὺ μαρτυρεῖ ἡ πείρα τοῦ κάθε ἀληθινοῦ χριστιανοῦ. Τὸ νὰ κόβῃ κανεὶς τὴν τάση μιᾶς αὐτοενασμενίσεως, τὸ νὰ εἶναι καὶ νὰ μένῃ ὄχι μόνο ἐξωτερικᾶ ἀλλὰ καὶ ἐσωτερικᾶ σεμνός, σημαίνει ἀκοίμητο αὐτοέλεγχον, βία καὶ ἀγῶνα κατὰ τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου, ποὺ ὁ καθένας φέρει μέσα του μετὰ τὸ βάπτισμα καὶ μετὰ τὴ μετάνοια. Ἀλλὰ ἡ γνήσια θρησκευτικότης εἶναι ἀρρενωπὴ. Προσφέρει ἔργο, ἀλλὰ δὲν φλυαρεῖ. Κατορθώνει, ἀλλὰ δὲν στηλογραφεῖ. Πράττει καὶ σιωπᾷ.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΦΟΡΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ
ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ
ΤΟΥ ΕΝ ΤΩ ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΩ ΟΡΕΙ ΑΣΚΗΣΑΝΤΟΣ

Καθώς τὸ φαγητὸν εἶναι ἀναγκαῖον εἰς τροφήν τοῦ σώματος, ἔτσι καὶ ὁ βίος τῶν ἐναρέτων ἀνθρώπων, καὶ ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μας, εἶναι ἀναγκαῖοι εἰς τὸ νὰ ἀναγινώσκονται πάντοτε διὰ ψυχικὴν ὠφέλειαν, οὐ μόνον τῶν ἀκούοντων ἀλλὰ καὶ τῶν ἀναγινωσκόντων αὐτοὺς, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς καιροὺς τούτους, ὅπου μετὰ βίας δύναται ὁ ἄνθρωπος, ἀπὸ πολλαῖς νουθεσίαις, καὶ πολλὰ παραδείγματα νὰ διορθωθῇ. Ὅθεν διὰ πολλῶν ψυχικῆν ὠφέλειαν, ἐγράψαμεν μὲ συντομίαν μεγίστην, καὶ τὸν θαυμάσιον βίον ἐτοῦτον, τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν Νικάνορος, ὅπου ὡς ἄλλος φαεινὸς ἀστήρ ἐξέλαμψεν εἰς τὸ Καλλίστρατον ὄρος, μετὰ πολλοὺς καὶ μεγάλους ἀγῶνας καὶ πόνους τῆς ἐναρέτου αὐτοῦ διαγωγῆς· τὸν ὁποῖον ἐπιμελῶς ἀναγινώσκοντες, ἅς μιμηθῶμεν τὸ κατὰ δύναμιν τὰ θεάρεστα ἔργα τῆς ἑαυτοῦ ἐναρέτου πολιτείας.

Οὗτος ὁ λαμπρότατος ἀστήρ, καὶ θαυματουργὸς ἡμῶν πατήρ ἅγιος Νικάνωρ, τὸ μέγα καύχημα τοῦ Καλλιστράτου ὄρους, τὸ κλέος τῶν Γρεβενῶν, τὸ στήριγμα τῶν Σερβίαν, ὁ ταχὺς καὶ ἔτοιμος βοηθὸς πάντων τῶν δεομένων, ἦτο γέννημα καὶ θρέμμα τῆς μεγάλης καὶ περιφήμου πόλεως Θεσσαλονίκης. Ἄλλὰ μὲ ὄλον ὅπου ἦτον ἀπὸ τοιαύτην περίφημον πατρίδα ὁ ἅγιος, δὲν ἐτιμήθη ἀπὸ αὐτὴν, δὲν ἐφημίσθη, ἀλλ' οὐδ' ἐκαυχῆθη ποτὲ εἰς τὴν πατρίδα του, ἀλλὰ μᾶλλον ἢ πατρίς τιμᾶται καὶ στολιζέται ἀπὸ τὸν ἅγιον. Οἱ γονεῖς του ἦτον εὐγενεῖς καὶ πλούσιοι καὶ εἰς ὅλους ὀνομαστοὶ καὶ περίβλεπτοι, μᾶλλον δὲ φιλόθεοι, εὐσεβεῖς καὶ ἐνάρετοι. Ἄλλ' ὅσον ἦσαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ περιφανεῖς κατὰ τὰ σωματικά, τόσον ἦσαν περιφανεῖς κατὰ τὰ πνευματικά. Διότι δὲν ἔπρεπε νὰ γεννηθῇ τοιοῦτος φωστὴρ ἀπὸ γονεῖς ταπεινοὺς, καθὼς καὶ ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς τὸ ἱερὸν αὐτοῦ Εὐαγγέλιον λέγει, ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. Λοιπὸν ὄντες στολισμένοι μὲ τοιαῦτα σωματικά καὶ πνευματικά χαρίσματα, οἱ τούτου εὐγενέστατοι γεννήτορες

ἦσαν ἄτεκνοι, ὅτι τὸν ἅγιον ἀκόμη δὲν τὸν εἶχαν γεννήσει, καὶ ἤξευρον τὰς λύπας ὅπου δοκιμάζουν ὅσοι ἔχουσι σχεδὸν πάσας τὰς τῆς παρουσίας ζωῆς ἀπολαύσεις καὶ παιδίον δὲν ἔχουσιν, ὅθεν ἔδιδον ἐλεημοσύνας εἰς τοὺς πένητας καὶ ἐπήγαινον εἰς τὰς ἐκκλησίας συχνάκις, ἤκουον τὰ θεῖα λόγια καὶ ἐδέοντο τοῦ Θεοῦ νὰ τοὺς δώσῃ παιδίον, ὄχι μόνον διὰ νὰ τὸ ἀφήσουν κληρονόμον τοῦ πολλοῦ πλοῦτου ὅπου εἶχον, ἀλλὰ τὸ περισσότερο, διὰ τὴν διαδοχὴν τοῦ γένους αὐτῶν. Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν ξηροφαγίσασα ἡ μήτηρ τοῦ ἁγίου καὶ ἐλεημοσύνας πολλὰς ποιήσασα, ἐπῆγεν ἀφ' ἐσπέρας εἰς τὸν ναὸν τοῦ μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ, εἰς τὸν ὁποῖον πολλάκις εἰσῆρχετο καὶ καθὼς ἐπροσηύχετο τὴν νύκτα ἐκείνην ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνας τοῦ ἁγίου γονατιστὴ, χύνουσα πολλὰ δάκρυα ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν της, ὑπήκουσεν ὁ Θεός, ὅπου ποιεῖ τὸ θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτόν, καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακούει, καθὼς λέγει ὁ προφήτης Δαβὶδ, αὐτὸς ὑπήκουσε καὶ τῆς δεήσεως τῆς δούλης του, καὶ ἀφυπνώσασα ὀλίγον ἀπὸ τὸν πολὺν κόπον, εἶδε τὸν μεγαλομάρτυρα τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ ὄραμά της, ὡς ἐκ τοῦ ἁγίου βήματος ἐξερχόμενον μὲ ἄλλους δύο λευκοφόρους ἄνδρας καὶ λέγει πρὸς αὐτήν, ὑπήκουσεν ὁ Θεός τῆς δεήσεώς σου, ὦ γύναι, ὡς ποτὲ τῆς στείρας Ἄννης, μόνον πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ θέλεις συλλήψαι νὰ γεννήσῃς υἱόν, ὅστις θέλει νὰ γένη δοχεῖον καθαρὸν τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ πολλοὺς πρὸς Κύριον θέλει εἰσαγάγει διὰ τῆς ἐναρέτου αὐτοῦ πολιτείας.

Ἐξυπνος δὲ γενομένη ὑπὸ τῆς χαρᾶς ἡ τοῦ ἁγίου μήτηρ, εὐχαριστηρίους ᾠδὰς καὶ ὕμνους ἀνέπεμψε πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὸν ἅγιον αὐτοῦ, ὅπου ἐτάχυνε πρὸς τὴν δέησίν της καὶ ὡς ἐπέστρεψε πρῶτῃ μὲ τὴν θεῖαν λειτουργίαν εἰς τὸν οἶκόν της, συνέλαβε κατὰ τὴν τοῦ μεγαλομάρτυρος πρόσησιν καὶ ἐφυλάττετο ἐπιμελῶς, ὅτι θεῖον δοχεῖον ἐβάσταζεν. Ὅταν δὲ ἦλθεν ὁ καιρὸς τῆς γεννήσεως, ἐγέννησε χωρὶς τινὸς πόνου ἢ λύπης τὸν μέγαν εἰς τὴν ἀρετὴν ἐτοῦτον τὸν ὄσιον, τὸν ὁποῖον ἀναγεννῶντες τον διὰ τοῦ θείου Βαπτίσματος, τὸν ὠνόμασαν Νικόλαον, ὅστις ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἔδειχνε ποταπὸς ἐμελλε νὰ γένη εἰς τὴν ἀρετὴν εἰς τὸ ὕστερον· ὅτι ἀφ' οὗ ἐτράνευσε τὸν ἔδωσαν εἰς χεῖρας διδασκάλου νὰ μανθάνῃ τὰ γράμματα. Καὶ ἐπειδὴ ἔτυχεν εὐφυῆς εἰς τὸν νοῦν καὶ δξύτατος, ἔμαθεν εἰς ὀλίγον καιρὸν τὰ ἱερὰ γράμματα, ὅτι δὲν ἐκατεγίνετο τελείως εἰς παιγνίδια καὶ περιδιαβάσεις, καθὼς τὰ παιδιά ἔχουσι συνήθειαν νὰ ποιοῦσι, μὲ ὅλον ὅπου τὸν εἶχον καὶ μονογενῆ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, οὔτε μὲ ἀτάκτους νέους ἀνταμώνετο διὰ νὰ μὴ φθείρωσι τὰ χρηστά του ἦθη αἱ κακαὶ αὐτῶν ὀμιλίαι, ἀλλ' ὅπου ἐβλεπέ τινα εὐλαβῆ καὶ

ένάρετον άνθρωπον, ἐκεῖ ἐπήγαινε καὶ ἐσυνωμίλει, διὰ νὰ συνάξη ὡς σοφὴ μέλισσα τὸ γλυκύτατον καὶ ψυχοφελές μέλι τῶν ἀρετῶν. Βλέποντες γοῦν οἱ γονεῖς του τοσαύτην σύνεσιν καὶ εὐταξίαν, ὅπου ὅσον ἐπρόκοπτεν εἰς τὴν ἡλικίαν τοῦ σώματος, τοσοῦτον ἠϋξανε καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν τῆς ψυχῆς καὶ κατάστασιν, ἐξίσταντο χαίροντες, ὅτι ἐφαίνετο ὁ νέος κατὰ ἀλήθειαν ὡσάν τὸ φυτὸν ὅπου εἶναι πεφυτευμένον πλησίον τοῦ ὕδατος. ὅθεν καὶ μὲ τὸν καιρὸν ἀπέδωκε τὸν καρπὸν καλὸν εἰς βρῶσιν καὶ ὠραιότατον, ὡς θέλομεν εἰπῆ παρακάτω σαφέστερα.

Οὕτως οὖν παιδιόθεν θεοπρεπῶς πολιτευόμενος ὁ ὄντως Νικόλαος, ἐνῆκα γενναίως τὰ τῆς νεότητος πάθη, καὶ τὰς ὁρμὰς τῆς σαρκὸς καὶ κινήσεις, καὶ ἐπολιτεύετο μὲ τόσῃν εὐταξίαν καὶ ἐυλάβειαν, ὅπου ἐπερίσσευε τοὺς γέροντας καὶ σοφοὺς εἰς τὴν φρόνησιν. Ποτὲ δὲν ἐκάθετο εἰς τὸν οἶκον του ἀργός, ἀλλ' ἐμελέτα τὰς θείας Γραφὰς ἀόκνως. ἐξόχως δὲ ἀνεγίνωσκε μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν τοὺς βίους τῶν ὁσίων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, καὶ βλέποντας τὴν ἰσάγγελον αὐτῶν πολιτείαν ἐκατεφλέγετο ὅλος ὑπὸ τοῦ θείου πόθου καὶ ἔρωτος, καὶ ἐμελέτα πῶς νὰ ἐγίνετο καὶ αὐτὸς τούτων συνάριθμος καὶ ἐδέετο τοῦ Θεοῦ ἀείποτε κρυφίως τῆς μητρὸς του (ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ εἶχε τελευτήσει) νὰ τὸν ἀξιῶσιν νὰ λάβῃ τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα, διὰ νὰ πολιτευθῆ ἐναρέτως, ὡσπερ ἐπεθύμει. Ἡ δὲ φιλόπαις μήτηρ αὐτοῦ ἐμελέτα νὰ τὸν νυμφεύσῃ, ὡς μοναχὸν υἱὸν ὅπου τὸν εἶχε, διὰ νὰ πάρῃ νύμφην εἰς τὸν οἶκον τῆς. ὁ δὲ νέος ποσῶς δὲν ἔκλινεν εἰς τὴν τοιαύτην βουλήν, οὔτε ἤθελε νὰ ἀκούσῃ ποσῶς τὰ τοιαῦτα λόγια, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ τὴν λυπήσῃ τῆς ἔδιδε καιρὸν, ἀμὴ ἡ καρδιά του ὅλη ἐφλέγετο διὰ τὴν ἀναχώρησιν καὶ ἐπεθύμει νὰ περιπατήσῃ τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην ὁδὸν τοῦ μονήρους βίου, διὰ νὰ εὖρῃ πολλὴν εὐρυχωρίαν ὕστερον, καθὼς καὶ τὴν εὗρηκεν ὁ μακάριος, καὶ ὅταν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εὗρεν κόρην τινα πλουσίαν καὶ ὠραίαν ἀπὸ γένος εὐγενικὸν καὶ ἐμελέτα νὰ τὸν νυμφεύσῃ καὶ στανικῶς του, διὰ νὰ ἰδῆ ἀπὸ αὐτὸν κληρονομίαν, τότε ὁ οὐράνιος Πατὴρ ὅπου ἠγίασε τὸν νέον ἐκ μητρικῶν λαγόνων αὐτοῦ, μετέστησε τὴν μητέρα αὐτοῦ πρὸς τὰς αἰωνίας μονὰς καὶ ἐποίησεν ἐλεύθερον μὲ τὸν τρόπον τοῦτον τὸν ἅγιον, ὁ δὲ εὐχαριστήσας τὸν Κύριον, ἤρχισε καὶ ἐπολιτεύετο ἐναρετώτερα, μαχόμενος καθ' ἐκάστην κατὰ τῆς σαρκὸς μὲ νηστείαν καὶ κακοπάθειαν καὶ μὲ προσευχὰς καὶ δάκρυα. ἐσκόρπα δὲ ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ τὰ πατρικά του πράγματα, εἰς χεῖρας τῶν πτωχῶν καὶ πενήτων. Καὶ ταῦτα μὲν ἐποίει προτοῦ νὰ σηκώσῃ τὸν στανρὸν καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τῷ Χριστῷ. Ὅταν λοιπὸν εἰσηλθεν ὑπὸ τὸν ἐλαφρὸν ζυγὸν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὠνομάσθη ἀπὸ Νικό-

λαος Νικάνωρ, διὰ τοῦ θεοῦ καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, τίς δύναται νὰ διηγηθῇ τὰς νηστείας καὶ ἀγρυπνίας καὶ προσευχὰς καὶ τὰς γονυκλισίας ὅπου ἐποίει ὁ μακάριος; Ταύτην οὖν τὴν λαμπροτάτην πολιτείαν τοῦ ὁσίου, ἀκούσας ὁ ἀρχιερεὺς τοῦ καιροῦ ἐκείνου, τὸν ἐπροσκάλεσε, καὶ τὸν ἐπαράκαλει νὰ στέρξῃ νὰ τὸν χειροτονήσῃ πρεσβύτερον, αὐτὸς δὲ ὁ μακάριος ὡς ταπεινόφρων ὅπου ἦτον, δὲν ἤθελεν, ὅτι ἐνόμιζεν ὁ ἅγιος τῆς ἱερωσύνης τὸν ἑαυτὸν του ἀνάξιον, ἀλλ' ἐκεῖνος βλέποντας τὴν ἐνάρετον αὐτοῦ πολιτείαν, καὶ στανικῶς του τὸν ἐχειροτόνησε, πρῶτα διάκονον, εἶτα πρεσβύτερον, καὶ τέλος τυπικάρην, καὶ μὲ τόσῃν ἐπιμέλειαν ὑπηρετήσεν αὐτὸ τὸ διακόνημα, ὅπου οὐδεὶς ἄλλος ποτὲ τὸν ἐξεπέρασεν, ἀναγινώσκοντας ἐπιπόνως τὰς βίβλους, ἔλαβεν ἀπ' αὐτὰς πλοῦτον μέγαν καὶ σοφίαν πολλήν. Ὅθεν εἰς τοιαύτην ἀξίαν ὑπάρχων, δὲν ὑπερηφανεύθη ποτέ, οὔτε ἐμελέτησε νὰ λάβῃ τι ἕτερον ἐκκλησιαστικὸν ὀφφίκιον ὡς τινὲς φιλόδοξοι τὴν σήμερον, ἀλλὰ καθὼς ὁ ζωγράφος στοχάζεται μὲ μεγίστην ἐπιμέλειαν νὰ μὴ σφάλῃ ποτέ, οὔτω καὶ αὐτὸς ἐκοίταζεν ἀκριβῶς τοὺς ἐναρέτους νὰ τοὺς μιμῆται εἰς τὰς πράξεις καὶ ἠγωνίζετο τότε μᾶλλον ὑπὲρ τὸ πρότερον. Καὶ ὅστις θέλει νὰ καταλάβῃ τοὺς μεγάλους αὐτοῦ ἀγῶνας, ἅς καταλάβῃ ἀπὸ ἐτοῦτο, ὅπου ταῖς περισσότεραις φοραῖς ἔμενεν ἀπὸ τὸ βράδου ἕως τὸ πρῶν, ἔχοντας τὰς χεῖρας αὐτοῦ ὡς ὁ Μωϋσῆς ἐπάνω ὑψωμένας, καὶ ἐπροσηύχετο ὅλην τὴν νύκτα ὁ μακάριος.

Μὲ τοιαύτας λοιπὸν ἀρετὰς ὄντας πλουτισμένος ὁ θαυμάσιος Νικάνωρ, ἀνάξιον πάλιν τὸν ἑαυτὸν του ἐνόμιζεν εἶναι, καὶ ὡς οὐδεμίαν τῶν ἀρετῶν ἔχειν ὠδύρετο, Καὶ ἐπειδὴ πολὺν πόθον εἶχε νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὸν κόσμον, διὰ νὰ εὕρῃ τὴν ποθουμένην του ἡσυχίαν, ἔπεσε μίαν νύκτα ἐπὶ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν καὶ ἐπροσηύχετο μετὰ δακρῶν, νὰ τοῦ φανερώσῃ ὁ Θεὸς ἂν εἶναι ἀρεστὸν εἰς αὐτόν, ὅπερ ἐμελέτα· ὁ Θεὸς ὅπου ἐπιθυμεῖ ἀείποτε τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων, ὑπήκουσε τῆς δεήσεως τοῦ δούλου του, καὶ τοῦ ἦλθε φωνὴ ἐξ οὐρανοῦ, καὶ τὸν ἐκάλει ὡς ποτὲ τὸν Ἀβραάμ, λέγουσα, ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου, Νικάνωρ, καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς τὸ τοῦ Καλλιστράτου ὄρος καὶ ἀγωνίζου ἐκεῖ καλῶς καὶ ἐγὼ ἔσομαι μετὰ σοῦ, τοῦ διαφυλάττειν σε πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου καὶ ἀκούσων ποιήσω τὸ ὄνομά σου καὶ δοξάσω σε εἰς πάντα τοὺς αἰῶνας. Ὁ δὲ ἅγιος ἀφοῦ ἤκουσεν αὐτὴν τὴν φωνήν, ἠγέρθη ἐκ τῆς γῆς σὺν φόβῳ καὶ χαρᾷ καὶ ἐδοξολόγει τὸν Κύριον μετὰ δακρῶν. Ἦν δὲ τότε ὁ ἅγιος ὡς χρόνων εἴκοσι ἐπτὰ, ἀμὴ ἐξάπερνα τοὺς γέροντας κατὰ τὴν ἀρετὴν καὶ γνώμην. Ὡς ἔμαθε γοῦν τὸν τόπον τῆς αὐτοῦ ἀναπαύσεως παρὰ Κυρίου, ἀποσκορ-

πίσας χωρίς καιροῦ ἀναβολῆς ὅσα πράγματα κινητὰ καὶ ἀκίνητα τοῦ εἶχαν ἀπομείνει πατρικά του καὶ ἀποχαιρετήσας τοὺς φίλους του καὶ συγγενεῖς, ἐξῆλθε χαίρων τῆς πόλεως, καὶ περιπατήσας ἀπὸ κάστρον εἰς κάστρον καὶ ἀπὸ χωρίον εἰς χωρίον, ὡς ἄλλος ἀπόστολος, ἐδίδασκε τοὺς πένητας νὰ φυλάττωσι τὴν εὐσέβειαν· ἐπειδὴ τότε ἐγγὺς εἶχον παραλάβει οἱ Ἀγαρηνοὶ παρανόμως, κατὰ παραχώρησιν θείαν, τὴν βασιλεύουσαν τῶν πόλεων καὶ ἐξαπλώνετο πανταχοῦ ἡ αἵρεσις καὶ ὁ ἀθεῖσμος τοῦ λαοπλάνου Μωάμεθ. Ὅθεν πολλοὺς πρὸς τὴν εὐσέβειαν καὶ πίστιν τοῦ Χριστοῦ ἐστερέωσε μὲ τὴν γλυκεῖαν ταύτην αὐτοῦ διδασκαλίαν καὶ ἐνάρετον διαγωγὴν· φθάσας δὲ εἰς χωρίον Σαρακίναν ὀνομαζόμενον καὶ διατρίψας ἐκεῖ χρόνον ἰκανόν, πολλὰ θαύματα ἐποίησε, τὰ ὅποια εἶναι ἀδύνατον καταλεπτῶς νὰ τὰ περιγράψωμεν, μόνον ὡς εἶποῦμεν ἕνα ἢ δύο διὰ νὰ καταλάβετε, κατὰ τὴν παροιμίαν, ἐκ τοῦ κρασπέδου τὸ ἱμάτιον.

Ἄνθρωπός τις ἀπὸ τὸ χωρίον αὐτὸ εἶχε χαλεπὸν δαιμόνιον, τὸ ὁποῖον ὡς εἶδε τὸν ἅγιον εἰς τὸ χωρίον ἐρχόμενον, ἐφώναξε μεγαλοφώνως, διώξατε τὸν Νικάνορα ἀπὸ δῶ ὀγλίγωρα, ὅτι δεινῶς μὲ βασανίζει ὁ ἐρχομὸς του. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ συγγενεῖς ὁποῦ σιδηροδέσμιον ἐφύλαττον τὸν δαιμονιῶντα, ἔδραμον μετὰ δακρύων καὶ πίπτοντες εἰς τοὺς ἁγίους πόδας του, τὸν ἐπαρακαλοῦσαν νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν ἀσθενῆ νὰ τὸν θεραπεύσῃ· ὁ δὲ ὡς συμπαθῆς ὁποῦ ἦτον, τοὺς ἐλυπήθη καὶ ἀφοῦ ἦλθεν εἰς τὸν πάσχοντα, ἐτάραξε τὸ δαιμόνιον τὸν ἄνθρωπον καὶ κτυπώντας τον κατὰ γῆς, ἔτριξε τοὺς ὀδόντας κατὰ τοῦ ἁγίου καὶ ἐφώναζεν, ἀδικεῖς με, Νικάνορ, ἀδικεῖς με. ὁ δὲ ἅγιος ποιήσας πρὸς Κύριον δέησιν καὶ μὲ τὴν ράβδον ὁποῦ ἐβάστα, ἐγγίσας εἰς τὸ στόμα τοῦ πάσχοντος, ἐξῆλθεν εὐθὺς ὁ δαίμων ὡς ὑπὸ πυρὸς φλογιζόμενος καὶ ἔμεινεν ὁ ἄνθρωπος ὑγιῆς καὶ σωφρονῶν.

Γυνὴ δὲ τις πάλιν ἀπὸ τὸ χωρίον εἶχε πάθος αἰμορροίας, τὸ ὁποῖον δὲν ἐδύνετο νὰ τὸ σταματήσῃ μὲ διαφόρους ἰατροὺς ὁποῦ εἶχε φθειρεῖ τὸν πλοῦτον τῆς δίδουσα τοὺς ἰατροὺς. Ὅθεν μιμηθεῖσα τὴν πίστιν τῆς αἰμορροούσης, ὁποῦ γράφει τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον, ἦλθεν ὀπισθεν τοῦ ὀσίου καὶ μετὰ πίστεως ἐγγίσασα εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, παρ' εὐθὺς ἐστάθη ἡ ρύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς.

Ἐνας ἄνθρωπος πάλιν ἔκειτο παράλυτος εἰς ὄλον τὸ σῶμα, τὸν ὁποῖον φέροντες οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ σηκωτὸν εἰς ἕνα κράββατον εἰς τὸ κατάλυμα ὁποῦ ἦτον ὁ ἅγιος, τὸν ἐπαρακαλοῦσαν νὰ κάμῃ ἔλεος εἰς αὐτὸν τὸν ἄθλιον, ὁ δὲ ἅγιος βλέποντάς τον ἕνα ἔλεεινὸν θέαμα, τὸν εὐπλαγχνίσθη, ὡς εὐπλαγχνος ὁποῦ

ἦτον καὶ ποιήσας εἰς αὐτὸν τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου σταυροῦ, εἶτα κρατήσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρός, εἶπε πρὸς αὐτόν, ἐν ὀνόματι Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐγειραι καὶ περιπάτει, καὶ εὐθὺς ὁ πρῶν παράλυτος, ἠγέρθη εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὄρθιος, καὶ ἐπεριπάτει, δοξάζων τὸν Θεόν. Ποιήσας οὖν ὁ ὄσιος ἐκεῖ ἡμέρας τινάς, ὡς ἠκούσθη πανταχοῦ ἡ ἀγαθὴ του φήμη (ἐπειδὴ ἡ ἀρετὴ φανερώνει τὸν ἄνθρωπον, καθὼς ὁ ἥλιος ὁπότεν ἀνατέλλει φαίνεται εἰς ὅλον τὸν κόσμον) ἐσυναθροίζοντο πολλοὶ εἰς αὐτὸν καὶ τὸν ἐτιμοῦσαν διὰ τὰ θαύματα ὁποῦ ἐποίει. Φεύγοντας λοιπὸν ὁ ὄσιος τὰς τιμὰς τῶν ἀνθρώπων, μετέβη εὐθὺς ἀπὸ ἐκεῖ, καὶ διαβάς ἀπὸ τὴν Κλεισούραν, ἦλθεν εἰς τὸ τοῦ Καλλιστράτου ὄρος, ὃ ὁ Κύριος εἰς κατοίκησιν αὐτοῦ ἠτοίμασε.

Κονεύσας γοῦν ὁ ὄσιος εἰς τὸ τοῦ ὄρους ὑπόρειον καὶ θεωρῶν τὸ ἡσυχαστικὸν τοῦ τόπου, εὐφραίνεται πῶς εὔρε τὸν τόπον τῆς ἡσυχίας του καὶ περιπατήσας τὸ πετρῶδες καὶ δύσβατον τοῦ τόπου ἐκεῖνου, ἕως οὗ ἔφθασεν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ, ὁρᾷ ἄντικρυς τόπον ἀρμόδιον τῆς αὐτοῦ ἡσυχίας, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνελθὼν εὗρηκε σπήλαιον κορφοειδὲς καὶ δυσανάβατον καὶ ἐκ τῆς γῆς ὑψηλὸν καὶ ἀπερνῶντας μὲ πολλὴν κόπον, ἀνέβη ὑψηλὰ καὶ ἔκτισε μικρὰν ἀνάπαυσιν, ἀνακτίσας καὶ τὴν σεβασμίαν μονὴν τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου (ἣτις ἴσταται μέχρι τῆς σήμερον), καὶ ἐλειτουροῦσεν εἰς αὐτὴν μὲ συντετριμμένην καρδίαν καὶ πνεῦμα ταπεινώσεως. Ἡ δὲ τροφή του ἦτον τὰ χόρτα καὶ τὰ ἀκρόδρυα ὁποῦ ἡ ἔρημος αὐτῆ γεννᾷ. Τὰς δὲ ἀγρυπνίας καὶ προσευχὰς καὶ γονυκλισίας καὶ τὰ ἀκατάπανστα δάκρυα ὁποῦ ἀπὸ τοῦς ὀφθαλμοῦς του ὡς ποταμὸς ἔρρεον πάντοτε καὶ τίς δύναται καταλεπτῶς νὰ τὰ περιγράψῃ. "Ὅθεν διὰ τὸ μάκρος τοῦ λόγου ἀφήνομεν τὰς πολλὰς αὐτοῦ κακοπαθείας καὶ μεγάλας σκληραγωγίας ὁποῦ θεληματικῶς ὑπέμεινεν. "Ἄς εἰποῦμεν μόνον μερικοὺς ἀπὸ τοῦς πειρασμοῦς, ὁποῦ ὁ μισόκαλος διάβολος τοῦ ἔδιδεν ἀφοῦ ἀνέβη εἰς τὸ σπήλαιον, διὰ νὰ καταλάβετε τὸ στερὸν τῆς ὑπομονῆς του καὶ τὸν μέγιστον φθόνον τοῦ διαβόλου, ὁποῦ πρὸς αὐτὸν εἶχε.

Μίαν οὖν νύκτα καθὼς ὁ ὄσιος ἠϋχετο πρὸς τὸν Θεὸν κατὰ τὸ σύνθητες, μετεσχηματίσθη ὁ ἀλιτήριος εἰς εἶδος μαύρου ἀράπη καὶ ἐπῆγε κρατῶντας εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ μίαν σπάθην καὶ τὸν ἐφοβέριζε νὰ τὸν θανατώσῃ ὁ ἀσθενὴς καὶ ἀνίσχυρος ἂν δὲν φύγῃ ἀπὸ τὸ σπήλαιον. Ὁ δὲ ὄσιος ποιήσας τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου σταυροῦ, ἀφανὴς ὁ φανεὶς ἀράπης ἐγένετο. Ἄλλην πάλιν νύκτα ἦλθε πρὸς αὐτὸν ὁ πονηρὸς μὲ πλῆθος δαιμόνων καὶ ἐφώριζον, ἔτριζον τοὺς ὀδόντας τοὺς κατ' αὐτοῦ, τὸν ἐφοβέριζον,

ἔπασχον νὰ γκρεμίσουν τὸ σπήλαιον καὶ τὴν κέλλαν του νὰ τὸν πλακώσῃ. Ἄλλὰ τότε μὲν δὲν ἐδυνήθησαν, ἐμποδιζόμενοι ὑπὸ τῆς θείας δυνάμεως, μετὰ δὲ τὴν τοῦ ἀγίου ἀποβίωσιν τὴν ἔρριψαν οἱ φθονεροὶ καὶ βάσκανοι διὰ τὴν ἐχθραν ὅπου εἰς τὸν ἅγιον εἶχον ἢ διὰ νὰ μὴ κατοικήσῃ ἄλλος ποτὲ ἐκεῖ καὶ τοὺς πολεμήσει, ὡς ὁ μακάριος Νικάνωρ. Ἄλλοτε πάλιν ἐπήγαινον τὴν νύκτα καὶ ἐγίνοντο ὡς κόρακες καὶ ἐφώναζον μεγαλοφώνως, ὡς τάχα νὰ τὸν φοβίσουν. Ἄλλοτε ἐγίνοντο ὡσὰν σκορπιοὶ καὶ τὸν ἐκέντριζον εἰς τοὺς πόδας, ὅπότεν ἔψαλλε τὴν ἀκολουθίαν του, αὐτὸς δὲ ἴστατο ἄφοβος, οὐδὲ ὀλοτελῶς βάνοντας εἰς τὸν νοῦν του τὰς ταραχὰς καὶ συγχίσεις τοῦ πονηροῦ ἐχθροῦ Διαβόλου, ὅτι ἦτον ἀρματωμένος μὲ τὴν θείαν βοήθειαν καὶ οὐδόδως ἐδύναντο νὰ τὸν βλάψουν, ἀλλ' ὡς ὑπὸ πυρὸς φλογιζόμενοι ἔφευγον ἔντρομοι.

(Συνεχίζεται)

*

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Συμπόσιον Πατέρων. Κλήμεντος πρὸς Κορινθίους Α'. — **Ἐπίκαιρα**. — **Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου**, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Οἱ Ἅγιοι ὡς μορφωτικὰ πρότυπα. **Ἀρχιμ. Μελετίου Καλαμαρά**, Τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ — **Ἀρχιμ. Χριστοδούλου Παρασκευαΐδου**, Γνωριμία μὲ τὸν Ὀρθόδοξο Μοναχισμό. — **Πρωτοπρ. Δρος Ἀ. Ἀλεβιζοπούλου**, Τὰ ἐνοριακὰ - ἐκκλησιαστικὰ πλαίσια τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου. — **Δημήτρη Σ. Φερούση**, Ὁ Κινηματογράφος. — **Φ.**, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες. — **Βασ. Μουστάκη**, Τὸ «κατασάρκιον» τῆς σεμνότητος, — **Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου καὶ θεοφύρου πατρὸς ἡμῶν Νικάνωρος**.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἰασίου 1, Ἀθῆναι.